

UDMÅLING AF TORTGODTGØRELSE VED DIGITALE SEXKRÆNKELSER

Speciale i erstatningsret

Sider	63
Ord	18.656
Tegn (uden mellemrum)	109.219
Tegn (med mellemrum)	127.764
Afsnit	321
Linjer	1.753

16. MAJ 2024

10. SEMESTER JURA, AALBORG UNIVERSITET

Simone Skov Schütze (20193161)

Vejleder: Marie Jull Sørensen

Abstract-----	3
Kapitel 1 – Introduktion-----	4
1.1. Indledning -----	4
1.2. Problemformulering og afgrænsning-----	5
1.3. Metodeafsnit-----	5
Kapitel 2 – Tildeling af tortgodtgørelse i dansk erstatningsret, EAL § 26, stk. 1 -----	10
2.1. EAL § 26, stk. 1 -----	10
2.2. Tortgodtgørelse – en kompensation for en ikke-økonomisk skade-----	10
2.3. Personkreds -----	12
2.4. Genstand-----	13
2.5. Betingelser for tildeling af tortgodtgørelse i medfør af EAL § 26, stk. 1 -----	16
2.5.1 Retsstridighedsbetingelsen-----	16
2.5.1.1. Culpøst forhold -----	17
2.5.1.2 Krænkelser af en vis grovhed-----	19
Kapitel 3 – Udmåling af tortgodtgørelse, EAL § 26, stk. 2-3-----	20
3.1. Skønsmæssig udmåling-----	21
3.1.1. Krænkelsens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt-----	22
3.1.2. Godtgørelsesniveauet – i sidste ende et politisk anliggende-----	23
3.2. Hensyn ved udmålingen -----	27
3.3. Momenter i udmålingen ved digitale sexkrænkelser -----	31
3.3.1. Materialets visuelle udtryk -----	32
3.3.1.1. Billedmanipulation -----	33
3.3.1.2. Genkendelighed-----	34
3.3.2. Ydmygelse -----	35
3.3.3. Forurettedes alder -----	37
3.3.4. Omfanget af udbredelsen -----	39
3.3.4.1. Privat -----	40
3.3.4.2. Offentligt -----	41
3.3.5. Det digitale element – risiko for yderligere spredning -----	42
3.3.6. Antallet af delte billeder eller videoer -----	44
3.3.7. Den faktisk følte krænkelse -----	46
3.3.8. Betydningen af andres delinger-----	48
3.3.8.1. Mængderabat? -----	49
3.3.8.2. Allerede tilkendte tortgodtgørelser? -----	51
3.3.8.3. Gældende ret?-----	52
3.4. Sammenfattende-----	54
Kapitel 4 – Diskussion -----	55

4.1. Godtgørelsesniveauet – et udtryk for en bagatelgrænse? -----	55
4.2. Retssikkerhed?-----	56
Kapitel 5 – Konklusion-----	65
Litteraturliste -----	67

Abstract

The ever-increasing technological development has resulted in an increase in sharing of sexual material online without his consent, which is referred to as a “digital sexual offence”. Such sharing is often experienced as very violating just as the person never with certainty knows if the material still abounds on the internet. As a starting point, when a digital sexual offence is committed, the injured person is entitled to compensation from the perpetrator pursuant to the Liability and Compensation Act section 26, 1.

The aim of the analysis is to examine, which elements the court attaches importance regarding tort compensation pursuant to the Liability and Compensation Act section 26, 2-3 for a committed digital sexual offence. In order to answer the problem to be assessed, it is necessary to do an analysis of the Liability and Compensation Act section 26, 2-3. On this basis, the thesis examines section 26 by using the Liability and Compensation Act and interpret this by using preliminary work and case law. The method used is the legal dogmatic method.

The analysis demonstrates that elements that are apparently added significant weight in the assessment of tort compensation are the visual expression of the shared material, the extent of the spread and the – often young – age of the injured party. Other elements that can be included, but which probably have a more limited significance when determining the amount of compensation, are elements such as the digital element and the actually felt violation. Also, the analysis shows that the courts rarely indicate whether an element is included in an aggravating or mitigating direction in the assessment of the total amount of compensation, and that it also depends on the specific circumstances of the case, whether the element is given importance in one way or another. Furthermore, it cannot be ruled out that the courts in future cases will include other elements than those mentioned in the thesis.

In conclusion, the procedure is diverse in relation to which elements that are explicitly highlighted and included in the assessment of tort compensation. It apparently depends on the specific circumstances of the individual case, which and to what extent they are included as mitigating or aggravating in the assessment of tort compensation for digital sexual offences pursuant to the Liability and Compensation Act section 26, 2-3.

Kapitel 1 – Introduktion

1.1. Indledning

De fleste mennesker oplever deling af billeder og videoer af den pågældende i seksuelle situationer som værende noget meget privat og intimt.¹ Førhen er deling af seksuelt eller pornografisk materiale foregået fysisk, hvormed det har været forholdsvist let at få fjernet igen.

I dag har den stadigt stigende digitalisering medført både nye og hurtige måder, hvorpå den enkelte kan dele og udbrede materiale. Dette har også haft betydning for krænkende billede,- video,- og lyd-materiale, som i dag særligt deles online via sociale medier, hvor videredeling kan ske bredt og af rigtig mange personer.² Sådanne krænkelser betegnes som ”digitale sexkrænkelser”.

De, der udsættes for en digital sexkrænkelse, kan opleve dette som traumatiserende ligesom krænkelsen kan have langvarige negative konsekvenser for den enkelte.³ Oplevelsen kan derfor ofte være, at krænkelsen ikke har en udløbsdato, og de forurettede – som ofte er børn og unge – lever i frygt for, at materialet potentielt kan dukke op igen.⁴

En undersøgelse fra Rambøll, som er foretaget for børnerettighedsorganisationen Red Barnet, viser at 13 % af de 3.219 adspurgte børn og unge i alderen fra 9-17 år har oplevet at modtage private/intime billeder eller videoer, som de ikke havde lyst til at se, og at 3 % af de adspurgte har oplevet at få delt private/intime billeder eller videoer af dem uden at have givet lov.⁵

Når en forurettet får delt sådanne videoer, billeder eller lydspor af seksuel karakter, har denne som udgangspunkt ret til tortgodtgørelse i medfør af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1.⁶

¹ Jf. LFF 115, Forslag til lov om ændring af straffeloven (Skærpelse af straffen for blufærdighedskrænkelse og digitale sexkrænkelser), Folketingstidende 2017-18, side 5

² Jf. L 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, Skriftlig fremsættelse (27. april 2022), side 1

³ Jf. L 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, Bilag 1: Kopi af høringsvar, side 7

⁴ Ibid, side 39

⁵ Jf. chrome-extension://efaidnbmninnibpcapjpcglefindmkaj/https://sletdet.redbarnet.dk/wp-content/uploads/2022/02/sletdet-boern-og-unges-oplevelser-med-digitale-kraenkelser-rapport.pdf (besøgt den 11. maj 2024), side 8 og 15f

⁶ <https://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse/folketinget-fjerner-loft-for-godtgoerelse-til-ofre-for-digitale-kraenkelser/> (besøgt den 11. maj 2024)

1.2. Problemformulering og afgrænsning

Hvilke momenter tillægges vægt ved udmålingen af tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2-3 ved digitale sexkrænkelser?

Formålet med specialet er at analysere udmålingen af tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser og udvalgte problematikker forbundet hermed. Med specialet fokuseres på, *hvor meget* en forurettet, som har været udsat for en digital seksuel krænkelse, kan få udmålt i tortgodtgørelse, og dermed hvilke momenter domstolene tillægger betydning ved fastsættelsen af godtgørelsens størrelse. Som konsekvens heraf inddrages erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2-3, der angiver, hvad der kan indgå ved fastsættelsen af tortgodtgørelsens størrelse, og der redegøres alene kort for, *hvornår* en forurettet skal tilkendes godtgørelse for tort i medfør af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1.

Der fokuseres udelukkende på gældende dansk erstatningsret, hvormed specialet afgrænses fra at inddrage grænseoverskridende elementer i form af EU-retlige aspekter og retskilder, der regulerer uberettiget deling og offentliggørelse af billeder eller videoer, herunder retten til sletning, eventuelle menneskeretlige aspekter samt fremmedret.

Det bemærkes, at det findes formålstjenstligt at inddrage strafferetlige aspekter sporadisk i specialet, idet der ved udmåling af tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2-3 ses et samspil mellem strafferetten (straffelovens §§ 232, 235 og 264 d) og erstatningsretten.

1.3. Metodeafsnit

Specialets problemformulering besvares ved anvendelse af den retsdogmatiske metode med henblik på at fastlægge retstilstanden for udmåling af tortgodtgørelse ved digitale seksuelle krænkelser.

Den retsdogmatiske metode har til formål at beskrive, analysere, fortolke og systematisere gældende ret.⁷ Særligt vigtige elementer i anvendelsen af metoden er perspektivet på det undersøgte, systematikken af de pågældende retsregler samt beskrivelsen af usikkerheden om retstilstanden.⁸ Retskilderne

⁷ Jf. Evald, Jens, Juridisk teori, metode og videnskab, DJØF Forlag, 2. udgave, 2020, side 209

⁸ Jf. Munk-Hansen, Carsten, Retsvidenskabsteori, DJØF Forlag, 3. udgave, 2022, side 211

afvejes og inddeles efter metoden i et retligt hierarki.⁹ De retlige kilder, som er relevante for at fastlægge gældende ret i nærværende speciale, gennemgås i det følgende med respekt for den retlige trinfølge. Hvor det er relevant, forholder specialet sig kildekritisk til de anvendte kilder.

Loven

Loven er den primære retskilde.¹⁰ Specialets primære lovgrundlag er erstatningsansvarsloven (herefter benævnt 'EAL'), hvor tortgodtgørelse er hjemlet i § 26. Indledningsvist foretages en objektiv ordlydsfortolkning for at klarlægge, hvilke betingelser loven opstiller for tildeling af tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser i medfør af EAL § 26, stk. 1 samt hvilke momenter, der kan indgå ved udmålingen efter EAL § 26, stk. 2-3.

Yderligere anvendes forarbejderne, som udgør et fortolkningsbidrag til baggrunden for indførelsen af EAL § 26. Forarbejderne bidrager til at fremme forståelsen for, hvad lovgivers intention har været med bestemmelsen, idet forarbejder blandt andet fastlægger, hvordan loven eller en særlig bestemmelse deri skal forstås.¹¹ Af særlig betydning for udmåling af tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser er forarbejderne til lovændringen af 2022.¹² Det bemærkes i den forbindelse, at forarbejderne til lovændringen af 2022 findes under L 184,¹³ hvoraf det fremgår, at lovforslaget efterfølgende er blevet "delt". Lovforslaget som vedtaget fremgår derfor af L 184 A.¹⁴ Dog er ordlyden af EAL § 26, stk. 2-3 enslydende i forarbejderne og lovforslaget som vedtaget, hvorfor forarbejderne i L 184 fortsat er anvendelige.

Foruden forarbejderne til lovændringen af 2022 inddrages og anvendes ligeledes de oprindelige forarbejder til EAL § 26, herunder ikrafttrædelsesloven til straffelovens (herefter benævnt 'IK') § 15, til fastlæggelse af, hvad det overordnede formål med bestemmelsen har været på tidspunktet for dens indførelse samt videreførelse i erstatningsansvarsloven. Det bemærkes, at anvendelse af tidligere forarbejder kan være behæftet med en vis usikkerhed, da der kan fremgå overvejelser og bemærkninger, som ikke længere anses for gældende ret, hvorfor anvendelsen heraf benyttes ud fra en kritisk tilgang.

⁹ Jf. Evald, Jens, Juridisk teori, metode og videnskab, DJØF Forlag, 2. udgave, 2020, side 37

¹⁰ Jf. Munk-Hansen, Carsten, Den Juridiske Løsning, DJØF Forlag, 2. udgave, 2021, side 23

¹¹ Jf. Høilund, Dorte, Retssikkerhed og juridisk metode, KBH.: Hans Reitzels Forlag, 4. udgave, 2022, side 25f

¹² Jf. LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A

¹³ Ibid

¹⁴ Jf. LFV 184 A, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar (Tortgodtgørelse ved digitale seksuelle krænkelser), Folketingstidende 2021-22, tillæg C

Dog bemærkes, at det, som inddrages fra IK § 15, ligeledes fremgår af og citeres i nyere forarbejder. Desuden har ordlyden alene ændret sig minimalt siden vedtagelsen heraf i IK § 15.¹⁵ Disse ældre forarbejder kan derfor fortsat anvendes som et fortolkningsbidrag til forståelsen af, hvad hensigten med tortgodtgørelsesbestemmelsen har været og fortsat er. Hertil kommer, at inddragelse af ældre forarbejder er nødvendigt for at illustrere udviklingen af bestemmelsens anvendelsesområde.

EAL § 26 anvender imidlertid nogle brede begreber, og da ordlyden og forarbejderne ikke er konkrete, vil bestemmelsen tillige vil være genstand for fortolkning ved anvendelse af retspraksis.¹⁶

Retspraksis

Retspraksis tilhører den anden retskildegruppe¹⁷ og anses for at være en retskilde, da den er udviklet af domstolene, som udøver en både retsskabende og lovfortolkende virksomhed.¹⁸ Ved fastlæggelse af gældende ret har retspraksis således stor retskildemæssig betydning, da domme er konkrete og kan medvirke til at udbygge forståelsen af en given lovregel (være retsanvendende) eller udvikle nye regler (være retsskabende).¹⁹ Det bemærkes, at der er forskel på dommes præjudikatværdi, som blandt andet afhænger af, hvilken instans der har afsagt dommen. Det betyder, at domme afsagt af Højesteret skal vægtes retskildemæssigt højere end både by- og landsretsdomme.²⁰

Den retspraksis, der inddrages og analyseres i specialet har til formål at udlede, hvilke momenter domstolene tillægger vægt ved udmålingen af tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser. Analysen udfordres særligt af, at det i domspræmisserne ofte ikke eksplicit fremhæves, hvad domstolene ved udmålingen konkret har tillagt vægt, og når det fremhæves, fremgår sjældent med hvilken vægt momentet er indgået. På denne baggrund beror analysen på en fortolkning af den anvendte argumentation i den enkelte sag, hvilket potentielt kan udgøre en fejkilde. Analysen af retspraksis er således behæftet med en vis usikkerhed. Det kan ej heller udelukkes, at domstolene på sigt inddrager nye momenter, som kan tillægges vægt ved udmålingen af tortgodtgørelse i sager om digitale seksuelle krænkelser.

¹⁵ Jf. LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 4f, KBET nr. 601, Straffelovrådets betænkning om privatlivets fred, 1971, side 64 og KBET nr. 1102, Betænkning om den forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager, 1987, side 96

¹⁶ Jf. Evald, Jens & Schaumburg-Müller, Sten, Retsfilosofi, retsvidenskab & retskildelære Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1. udgave, 2004, side 218f

¹⁷ Jf. Munk-Hansen, Carsten, Den Juridiske Løsning, DJØF Forlag, 2. udgave, 2021, side 61

¹⁸ Ibid, side 65

¹⁹ Jf. Høilund, Dorte, Retssikkerhed og juridisk metode, KBH.: Hans Reitzels Forlag, 4. udgave, 2022, side 61

²⁰ Jf. Munk-Hansen, Carsten, Retsvidenskabsteori, DJØF Forlag, 3. udgave, 2022, side 341f

Af hensyn til specialets omfang har det ikke være muligt at medtage alt retspraksis inden for retsområdet. Den mængde retspraksis, der inddrages i specialet, er udvalgt ud fra kriterierne om, at den sikrer en dækkende analyse af, hvilke momenter domstolene efter gældende ret tillægger vægt ved udmålingen af tortgodtgørelse ved digitale seksuelle krænkelse efter EAL § 26, stk. 1-3.

De i specialet udvalgte domme er fremsøgt på Karnovgroup.dk samt i Anklagemyndighedens vidensbase ved anvendelse af søgeord som 'digital sexkrænkelser', 'børnepornografi' og '232 og 264 d'.

Ved analysen inddrages blandt andet retspraksis fra det såkaldte "Umbrella-sagskompleks", hvorunder i særdeleshed fortolkning af argumentationen i Højesteretsdommene inddrages, eftersom disse har skabt præcedens for nogle af de efterfølgende domme vedrørende udmåling af tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser. Der er i specialets analyse særligt fokus på, at nogle af Højesterets domspræmisser ikke længere kan anses for gældende ret, idet der sidenhen er sket en lovændring, som netop har haft til formål at afklare nogle problematikker, der er opstået under behandlingen af sagerne i Umbrella-sagskomplekset. Det fremhæves i analysen, hvilke Højesteretsdommene der ikke længere har præjudikatværdi. Desuden inddrages både ældre og nyere retspraksis som led i at belyse den gældende retstilstand for udmåling af tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser fyldestgørende.

Juridisk litteratur

Supplerende inddrages juridisk litteratur. Det bemærkes, at juridisk litteratur ikke har retskildeværdi, og at den dermed ikke skaber ret ved domstolene. Litteraturen kan dog tjene til at understøtte forståelsen af lovgivningen og retspraksis, hvorfor litteraturen udgør et relevant fortolkningsbidrag.²¹ Det bemærkes i denne forbindelse, at der enkelte steder i specialet er henvist til Karnovs noter, da det ikke har været muligt at finde kilden andetsteds.

Da juridisk litteratur er et udtryk for den enkelte forfatters egen opfattelse og fortolkning af et givent retsområde,²² kan der forekomme uenighed blandt de enkelte forfattere, som det eksempelvis er tilfældet med, hvorvidt retsgrundsætninger anses for en særskilt retskilde.²³ Der findes dog alene

²¹ Jf. Munk-Hansen, Carsten, Den Juridiske Løsning, DJØF Forlag, 2. udgave, 2021, side 80f

²² Jf. Evald, Jens & Schaumburg-Müller, Sten, Retsfilosofi, retsvidenskab & retskildelære, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 1. udgave, 2004, side 238

²³ Jf. Munk-Hansen, Carsten, Retsvidenskabsteori, DJØF Forlag, 3. udgave, 2022, side 381

begrænset juridisk litteratur om EAL § 26 og tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, hvorfor juridisk litteratur alene benyttes i et snævert omfang i specialet.

Begrebsvalg – forurettede og tiltalte

Det bemærkes, at begrebet *forurettede*, konsekvent anvendes i specialet fremfor begrebet *skadelidte*. Dette begrebsvalg skyldes først og fremmest, at forurettede fremgår af ordlyden i EAL § 26, stk. 1. Desuden behandles udmålingen af tortgodtgørelse i domme omhandlende digitale sexkrænkelser ofte i forbindelse med en straffesag, hvor domstolene alene benytter begrebet *forurettede*. Af samme hensyn anvendes begrebet *tiltalte* konsekvent i stedet for *skadevolder*. Baggrunden for at fravælge anvendelsen af begreberne *skadevolder* og *skadelidte* er, at begreberne nemt kan associeres med, at tortgodtgørelse i medfør af EAL § 26 er betinget af, at der er lidt en skade, hvilket tilsyneladende ikke er tilfældet. Det er dog vigtigt at understrege, at EAL § 26 er hjemmehørende i erstatningsretten, og at specialets indgangsvinkel overvejende er erstatningsretlig.

Begrebsvalg – digitale sexkrænkelser

For læsevenlighedens skyld forkortes begrebet 'digitale seksuelle krænkelser' i specialet som 'digitale sexkrænkelser'.

Slutteligt bemærkes det, at der i specialet ikke er tiltænkt en sondring mellem anvendelsen af begreberne "seksuelt" eller "pornografisk" materiale. Hvilket begreb der anvendes i det pågældende afsnit, afhænger af den enkelte doms begrebsvalg, som tilsyneladende ofte afhænger af enten ordlyden af den pågældende lovbestemmelse i straffelovens § 235, stk. 1 eller formuleringen af anklageskriftet.

Kapitel 2 – Tildeling af tortgodtgørelse i dansk erstatningsret, EAL § 26, stk. 1

2.1. EAL § 26, stk. 1

Retten til tortgodtgørelse er reguleret i EAL § 26, stk. 1 som i dag har følgende ordlyd:

”Den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, skal betale den forurettede godtgørelse for tort.”²⁴

Hvor EAL § 26, stk. 1 regulerer, *hvornår* forurettede skal tildeles godtgørelse for tort, fremgår det af EAL § 26, stk. 2-3, hvad domstolene *kan* tillægge vægt ved udmålingen af tortgodtgørelsens størrelse. Sidstnævnte uddybes nærmere i kapitel 3.

I nærværende kapitel findes det indledningsvist relevant at definere begrebet ”tort” samt fastlægge, hvad en kompensation for en ikke-økonomisk skade er. Baggrunden og anvendelsesområdet for EAL § 26 undersøges derefter med henblik på kort at redegøre for, *hvem* der kan tilkendes godtgørelse for tort, *hvad* tortgodtgørelsen kan tilkendes for samt *hvilke* betingelser der skal opfyldes, førend tortgodtgørelsen skal tilkendes i medfør af EAL § 26, stk. 1. Formålet er således, at nærværende kapitel skal fungere som et kontekstskabende afsnit, hvori der redegøres for den overordnede retstilstand for, *hvornår* tortgodtgørelse er aktuelt i dansk erstatningsret, forinden det i kapitel 3 undersøges, hvilke momenter der tillægges vægt ved vurderingen af, hvor meget den forurettede skal have i tortgodtgørelse i sager om digitale sexkrænkelser.

2.2. Tortgodtgørelse – en kompensation for en ikke-økonomisk skade

Dansk erstatningsret bygger på et grundlæggende princip om, at der kun kan kræves erstatning, såfremt der som følge af en skade påføres et økonomisk tab. Desuden er der i visse tilfælde fastsat regler om godtgørelse for ikke-økonomiske skader.²⁵ En kompensation for en ikke-økonomisk skade er imidlertid betinget af, at der er en særlig lovhjemmel hertil.²⁶

²⁴ Jf. Lovbekendtgørelse 2018-08-24 nr. 1070, erstatningsansvarsloven

²⁵ Jf. LFF 20, Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om erstatningsansvar og medieansvarsloven, almindelige bemærkninger, Folketingstidende 2018-19, tillæg A (1. samling), side 38

²⁶ Jf. KBET nr. 601, Straffelovrådets betænkning om privatlivets fred, 1971, side 64

En ikke-økonomisk skade er, modsat en økonomisk skade, karakteriseret ved, at der ikke uden videre kan opstilles en objektiv økonomisk målestok for ”skadens” omfang eller ”tabets” størrelse.²⁷ Dette er eksempelvis tilfældet med tort.²⁸

Tort er i forarbejderne defineret som en krænkelse af *selv- og æresfølelsen*, hvormed der menes en persons opfattelse af sit eget værd og omdømme.²⁹

Formålet med at tilkende godtgørelse for tort er at kompensere forurettede for den *ydmygelse* eller *krænkelser* af den personlige integritet, som denne har været udsat for.³⁰ Tortgodtgørelsen vil således skulle medvirke til at genoprette forurettedes selvfølelse og fungere som ”[...] *et ”plaster på såret”* [...]”³¹ samt bidrage til at forurettede overkommer de eventuelle psykiske lidelser, som den pågældende krænkelse har medført.³² Når en forurettet har lidt tort, vil denne derfor have krav på at få tilkendt en godtgørelse som compensation for den ikke-økonomiske skade, krænkelsen har medført - forudsat betingelserne i EAL § 26, stk. 1 i øvrigt er opfyldt.

Hvis forurettede tillige har lidt et egentligt økonomisk tab, kan den forurettede kræve tabet erstattet efter de almindelige erstatningsretlige regler.³³ Et eksempel herpå kan være, at den forurettede som følge af krænkelsen har haft udgifter til psykologbistand, jf. eksempelvis FED.2020.45.Ø, hvor forurettede, foruden godtgørelsen for tort, gør krav på erstatning for sin udgift til psykologbehandling, hvilket by- og landsretten tager til følge.

Sammenfattende kan det således udledes, at tortgodtgørelsen er en compensation, der skal fungere som et værn om de forurettede, som har været udsat for en krænkende handling uden derved at have lidt en økonomisk skade.³⁴

²⁷ Jf. LFF 20, Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om erstatningsansvar og medicansvarsloven, almindelige bemærkninger, Folketingstidende 2018-19, tillæg A (1. samling), side 38

²⁸ Jf. KBET nr. 601, Straffelovrådets betænkning om privatlivets fred, 1971, side 64

²⁹ Ibid, side 65

³⁰ Jf. Baade, Nanna og Krøger Pramming, Mads, Lærebog i personskadeerstatning, Karnov Group, 1. udgave, 2017, side 113

³¹ Jf. KBET nr. 1102, Betænkning om den forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager, 1987, side 111

³² Ibid

³³ Jf. KBET nr. 1563, Straffelovrådets betænkning om freds- og ærekrænkelser, 2017, side 111

³⁴ Jf. KBET nr. 601, Straffelovrådets betænkning om privatlivets fred, 1971, side 69

2.3. Personkreds

Forinden betingelserne for tildeling af tortgodtgørelse adresseres, findes det relevant at redegøre for, hvem der er omfattet af personkredsen i EAL § 26.

Hovedreglen er, at godtgørelse for tort alene kan tilkendes forurettede selv.³⁵ En undtagelse hertil findes i EAL § 26 a, hvorefter efterladte kan være berettiget til godtgørelse, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.³⁶ Da specialet imidlertid alene beskæftiger sig med EAL § 26, behandles EAL § 26 a ikke nærmere.

Det har været omdiskuteret i den juridiske litteratur, hvorvidt juridiske personer er omfattet af personkredsen i EAL § 26. Nogle er af den overbevisning, at det efter omstændighederne må antages, at juridiske personer kan kræve godtgørelse for tort.³⁷ Fra retspraksis ses eksempelvis FED.1997.386.Ø, hvor landsretten finder, at en lederartikel indeholdende udokumenterede ærekrænkende sigtelser om strafbare forhold rettet mod en juridisk person og dets to direktører, medfører tildeling af tortgodtgørelse til "[...] *hver af sagsøgerne Rasmussen & Schiøtz Holding A/S, B og C.*"

Andre, herunder universitetslektor Bent Unmack Larsen, er af den overbevisning, at en juridisk person ikke vil kunne lide tort i IK § 15's (nugældende EAL § 26) forstand, hvorfor den juridiske person ifølge ham ikke bør kunne opnå godtgørelse i henhold til bestemmelsen."³⁸ Han afviser dog ikke, at en juridisk person "[...] *sådan som retspraksis med hensyn til anvendelsen af straffelovens injuriestemmelser har udviklet sig med tiden, [kan] injurieres i den forstand, at ærerørige sigtelser og ringeagtsytringer rettet mod den juridiske person som sådan kan medføre strafansvar efter strl. § 267.*"³⁹ Men Bent Unmack Larsen mener ikke, at det har været hensigten med IK § 15 (nugældende EAL § 26), at tortgodtgørelse ligeledes kan tildeles juridiske personer. Han henviser i denne forbindelse til forarbejderne, hvoraf det fremgår, at begrundelsen for den udvidede retsbeskyttelse mod

³⁵ Jf. Baade, Nanna og Krøger Pramming, Mads, Lærebog i personskadeerstatning, Karnov Group, 1. udgave, 2017, side 113

³⁶ Ibid

³⁷ Jf. Møller, Jens, Wiisbye, Michael S. og Høj, Karsten, Kommenteret erstatningsansvarslov, DJØF Forlag, 7. udgave, 2020, side 860

³⁸ Jf. Unmack Larsen, Bent, U.1977B.345, Hvad er tort? Supplerende bemærkninger om anvendelsen af ikrafttrædelseslovens § 15, side 4

³⁹ Ibid

ikke-strafbare uagtsomme freds- og ærekrænkelser alene gives ud fra et ønske om at værne om det enkelte menneskes værdighed.”⁴⁰

Det må i overensstemmelse med Bent Unmack Larsens synspunkt bemærkes, at en juridisk person ikke som sådan er i stand til at lide én af de i EAL § 26, stk. 1 opregnede krænkelserformer, idet juridiske personer ikke - ligesom fysiske personer - besidder egenskaben til at kunne få krænket deres selv- og æresfølelse.⁴¹ Som led i denne argumentation må det ligeledes pointeres, at det ej heller umiddelbart ses at have været hensigten i forarbejderne, som netop definerer tort som en krænkelse af en *persons* opfattelse af eget værd og omdømme.⁴² Tages der således udgangspunkt i formuleringen i forarbejderne, er det formentlig kun enkeltpersoner, der som udgangspunkt kan ydes godtgørelse for tort.⁴³

Det bemærkes dog, at spørgsmålet, om hvorvidt juridiske personer kan kræve og tilkendes godtgørelse for tort, hverken ses at være behandlet som sådant i forarbejderne eller retspraksis, hvorfor det ikke kan afvises, at juridiske personer tillige er omfattet af personkredsen i EAL § 26.

Ligeledes kan det ej heller afvises, at en juridisk person i fremtiden vil kunne tildeles godtgørelse for tort som følge af at have været udsat for en digital sexkrænkelse – eksempelvis ved at en virksomheds eller religiøs forenings logo sættes i en kontekst, hvor det seksualiseres, og der sker deling heraf. Om end det er sværere at forestille sig, er det ikke udelukket, hvilket understøttes af den førømtalte dom, FED.1997.386.Ø.

2.4. Genstand

Efter at have fastlagt, hvem der som udgangspunkt er omfattet af personkredsen, der kan tildeles godtgørelse for tort, bør det fastslås, hvilke typer af krænkelser der er omfattet af EAL § 26.

⁴⁰ Jf. Unmack Larsen, Bent, U.1977B.345, Hvad er tort? Supplerende bemærkninger om anvendelsen af ikrafttrædelseslovens § 15, side 4

⁴¹ Ibid

⁴² Jf. KBET nr. 601, Straffelovrådets betænkning om privatlivets fred, 1971, side 65

⁴³ Jf. Unmack Larsen, Bent, U.1977B.345, Hvad er tort? Supplerende bemærkninger om anvendelsen af ikrafttrædelseslovens § 15, side 4

Indledningsvist kan det ud fra EAL § 26, stk. 1 konstateres, at forurettede skal tilkendes en tortgodtgørelse, hvis der foreligger en retsstridig krænkelse af en dennes *frihed, fred, ære eller person*.

Frihedskrænkelser kan forekomme i form af ulovlig frihedsberøvelse og andre tvangsindgreb inden for psykiatriområdet,⁴⁴ jf. eksempelvis U.2017.1314.H, hvor en psykiatrisk person har været uberettiget tvangsfikseret i 18 dage, hvilket retten finder at berettiger til en tortgodtgørelse på 75.000 kr. Et andet eksempel på en frihedskrænkelse, som efter omstændighederne kan berettiger til tortgodtgørelse, er uretmæssige lægeindgreb,⁴⁵ jf. eksempelvis U.2000.515.H. I dommen tildeles en patient godtgørelse for tort efter at være blevet opereret uden samtykke.

Fredskrænkelser indebærer, at der er sket en krænkelse af privatlivets fred.⁴⁶ Dette forekommer ofte i form af uberettiget offentliggørelse af meddelelse eller billeder, som virker krænkende og ydmygende for den pågældende.⁴⁷ Til illustration kan nævnes TfK.2000.56.V, hvor en mand har indsendt to nøgenbilleder af sin tidligere hustru med henblik på offentliggørelse i et blad, hvortil han ved forfalskning har fået det til at fremstå som, at hustruen har givet tilladelse til offentliggørelsen. Hustruen tilkendes en godtgørelse for tort på 10.000 kr. for krænkelsen. En krænkelse af privatlivets fred kan desuden forekomme som en digital sexkrænkelse, jf. eksempelvis TfK.2017.1052.Ø, hvor der er sket videregivelse af intime nøgenbilleder af forurettede til blandt andet dennes leder, hvilket by- og landsretten finder at berettiger til en tortgodtgørelse på 15.000 kr.

Ærekrænkelser kan forekomme i form af beskyldninger og ringeagtsytringer.⁴⁸ Fra retspraksis kan eksempelvis nævnes U.2015.3106.H, hvor en historikers beskyldninger om, at en journalist har været og af PET var anset for at være KGB-agent anses for at være uberettigede ærefornærmende sigtelser, der berettiger journalisten til tortgodtgørelse. Videre kan nævnes FED.2003.1438.Ø, hvor landsretten blandt andet finder, at følgende udtalelse er en ærekrænkende ringeagtsytring, som berettiger til tortgodtgørelse: ”*I dag betragter jeg A som en syg person, falsk, ondskabsfuld, løgnagtig, misinformende og umulig at føre nogen som helst saglig debat med [...]*” Da landsretten finder, at ytringerne

⁴⁴ Jf. LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 5 og Karnovs note 152 til EAL § 26, stk. 1

⁴⁵ Jf. også Karnovs note 152 til EAL § 26, stk. 1

⁴⁶ Jf. LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 5

⁴⁷ Jf. Møller, Jens, Wiisbye, Michael S. og Høj, Karsten, Kommenteret erstatningsansvarslov, DJØF Forlag, 7. udgave, 2020, side 866

⁴⁸ Jf. KBET, nr. 1563, Straffelovrådets betænkning om freds- og ærekrænkelser, 2017, side 31

ligger ”[...] langt ud over, hvad der selv i en meget åben debat vil kunne tillades, findes en forholdsmæssig straf nødvendig for at beskytte A's rettigheder.” Landsretten tilkender på baggrund heraf forurettede en godtgørelse for tort på 5.000 kr.

Personkrænkelser angår – foruden de i EAL § 26, stk. 1 oplistede frihed-, freds- og ærekrænkelser - forhold, hvor der er sket en grovere krænkelse af den forurettedes personlige integritet, hvilket i praksis typisk angår volds- og seksualforbrydelser.⁴⁹

I praksis er der kun tilkendt tortgodtgørelse i medfør af EAL § 26, stk. 1, i et begrænset antal volds-sager, da det ved tilkendelse af godtgørelsen ikke er tilstrækkeligt, at der er tale om grov vold.⁵⁰ Der skal endvidere foreligge særlige kvalificerende omstændigheder ved voldsudøvelsen, som gør, at den indebærer en krænkelse, der går ud over selve den udøvede vold.⁵¹ Det kræves med andre ord, at volden er begået under særligt krænkende, hånende eller ydmygende omstændigheder, der er egnet til at krænke den pågældendes selv- og æresfølelse,⁵² jf. eksempelvis også FED.2006.133.Ø, hvor forurettede ikke tilkendes godtgørelse for tort i medfør af EAL § 26, stk. 1, da de juridiske dommere ikke finder, at ”[...] den vold i forhold I, som de tiltalte er fundet skyldige i, er begået under sådanne særlige omstændigheder, at C's selv- og æresfølelse [...] er blevet krænket.” Det forhold, at forurettede under voldsudøvelsen er blevet overfaldet offentligt i en park med et knytnæveslag i hovedet, spark på hovedet og kroppen samt mindst to hop på hovedet, anses således ikke for at være særligt kvalificerende omstændigheder, som har indebåret en krænkelse, der går udover selve den udøvede vold. Det bemærkes dog, at forurettede i stedet får tilkendt godtgørelse i medfør af EAL § 26, stk. 3 (nugældende EAL § 26, stk. 4).

Et eksempel på en seksualforbrydelse, som efter omstændighederne udgør en digital sexkrænkelse, er udbredelse af seksuelt materiale såsom fotografier, film, andre visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år (straffelovens § 235, stk. 1). Til illustration kan nævnes U.2019.4091.Ø, hvor landsretten finder, at den tiltalte ved at videresende pornografiske videoer af to personer under 18 år

⁴⁹ Jf. Von Eyben, Bo, Personskadeserstatning, Karnov Group, 1. udgave, 2018, side 549f, LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, 2021-22, Folketingstidende tillæg A, side 5 og Karnovs note 155 til EAL § 26, stk. 1

⁵⁰ Jf. Møller, Jens, Wiisbye, Michael S. og Høj, Karsten, Kommenteret erstatningsansvarslov, DJØF Forlag, 7. udgave, 2020, side 907

⁵¹ Jf. Von Eyben, Bo, Personskadeserstatning, Karnov Group, 1. udgave, 2018, side 549f

⁵² Jf. Møller, Jens, Wiisbye, Michael S. og Høj, Karsten, Kommenteret erstatningsansvarslov, DJØF Forlag, 7. udgave, 2020, side 907

til fem personer har krænket de forurettedes ære og person. Landsretten stadfæster herefter byrettens afgørelse om, at krænkelserne er af en sådan grovhed, at den tiltalte skal svare de forurettede godtgørelse for tort.

Tortgodtgørelse kan således tilkendes for mangfoldige krænkelser, som kan have vidt forskellige konsekvenser for den enkelte afhængig af sagens karakter. Bestemmelsens anvendelighed forudsætter dog, at betingelserne i EAL § 26, stk. 1 er opfyldte, hvilket der redegøres kort for i det følgende.

2.5 Betingelser for tildeling af tortgodtgørelse i medfør af EAL § 26, stk. 1

Som førnævnt er retten til tortgodtgørelse efter gældende ret reguleret i EAL § 26, stk. 1 med følgende ordlyd:

*”Den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, skal betale den forurettede godtgørelse for tort.”*⁵³

Det følger således direkte af ordlyden i EAL § 26, stk. 1, at ansvar er betinget af, at der foreligger en krænkende handling, som er retsstridig. Det kan ikke uden videre udledes af ordlyden, hvornår en krænkelse anses for at være retsstridig. I det følgende undersøges derfor nærmere, hvordan betingelsen om retsstridighed i EAL § 26, stk. 1 skal forstås, hvortil forskellige forarbejder inddrages som et fortolkningsbidrag.

2.5.1 Retsstridighedsbetingelsen

Retsstridighedsbetingelsen markerer, at kun krænkelser af en vis grovere karakter kan berettige til godtgørelse for tort.⁵⁴ Der er således en bagatelgrænse for, hvornår en handling kan medføre et erstatningsretligt krav på tortgodtgørelse. Det betyder omvendt, at der, såfremt en handling ikke kan karakteriseres som værende retsstridig, ikke er et erstatningsretligt krav på godtgørelse i medfør af EAL § 26, stk. 1, jf. ordlyden heraf.

⁵³ Jf. Lovbekendtgørelse 2018-08-24 nr. 1070, erstatningsansvarsloven

⁵⁴ Jf. Von Eyben, Bo, *Juridisk ordbog*, Karnov Group, 15. udgave, 2023, side 434

Retsstridighedsbetingelsen kan opdeles i to delbetingelser, hvorefter der skal være tale om 1) et culpøst forhold og 2) en krænkelse af en vis grovhed.⁵⁵

2.5.1.1. Culpøst forhold

Tidligere har bestemmelsen vedrørende tortgodtgørelse været hjemlet i IK § 15 med følgende ordlyd:

*”Den, som efter dansk rets erstatningsregler er ansvarlig for krænkelse af en andens legeme eller frihed, samt den, der findes skyldig i strafbar krænkelse af en andens person i øvrigt, hans fred eller ære, kan dømmes til, foruden at yde erstatning for økonomisk skade eller tab, at betale den forurettede godtgørelse for lidelse, tort, ulempe, lyde og vansir samt for forstyrrelse eller ødelæggelse af stilling og forhold.”*⁵⁶

Det kan af ovenstående udledes, at tilkendelse af godtgørelse for tort som følge af en person, freds- og ærekrænkelser førhen har været betinget af, at der har foreligget en *strafbar* krænkelse. Denne betingelse ophæves dog ved lovændringen af 1972⁵⁷ på opfordring fra Straffelovrådet (herefter benævnt 'Rådet').

Det fremgår af Straffelovrådets betænkning af 1971,⁵⁸ at Rådet har fundet det uhensigtsmæssigt, at retten til godtgørelse for ikke-økonomisk tab ved privatlivskrænkelser førhen alene har kunnet tilkendes forurettede, hvis denne har kunnet føre fornødent bevis for, at den handling, der har været begået, har været strafbar.⁵⁹ Rådet har blandt andet udtalt herom, at der *”[...] derved sker en betydelig indskrænkning i området for godtgørelseskravene ved disse personkrænkelser.”*⁶⁰ Med henblik på at skabe et udvidet og mere tidssvarende værn for personligheden og privatlivets fred, foreslår Rådet derfor i betænkningen af 1971, at betingelsen, om at personkrænkelser alene kan danne grundlag for et godtgørelseskrav, hvis krænkelsen har været strafbar, skal ophæves.⁶¹ Hensigten har været at

⁵⁵ Jf. også Tauber, Frederic Møller, *Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser*, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2, 2021, 79-87, side 80

⁵⁶ Jf. Lov nr. 89 af 29-03-1972, ikrafttrædelsesloven til straffeloven

⁵⁷ Ibid

⁵⁸ Jf. KBET nr. 601, Straffelovrådets betænkning om privatlivets fred, 1971

⁵⁹ Ibid, side 76

⁶⁰ Ibid, side 65

⁶¹ Ibid, side 72

etablere en erstatningsretlig beskyttelse, der rækker ud over tilfælde, hvor der kan statueres et strafansvar.⁶²

Lovændringen af 1972 har medført, at domstolene efterfølgende har haft mulighed for at tilkende godtgørelse for tort på et culpagrundlag alene,⁶³ hvilket understreges ved, at ordlyden ændres fra, at krænkelsen skal være *'strafbar'* til *'retsstridig'*.

I Straffelovrådets betænkningen af 1971 har det desuden været til overvejelse, hvorvidt der har skullet ske lovfæstning af, hvad der nærmere ligger i retsstridighedsbetingelsen. Rådet har dog konkluderet, at det ikke er muligt at angive nogen almindelig regel, som kan definere dette,⁶⁴ hvorfor det *"[...] vil kræve en nærmere afvejelse af domstolene i de enkelte tilfælde."*⁶⁵

Af Straffelovrådets betænkning af 1971, som lovændringen i år 1972 bygger på, fremgår det, at der ved tilkendelse af godtgørelse for tort fremover *"[...] stilles [...] krav om, at krænkelsen skal have været retsstridig, og at skadevolderen har handlet forsætligt eller uagtsomt."*⁶⁶ Fortolkningen af retsstridighedsbetingelsen skal ses i sammenhæng med, at der skal foreligge en krænkelse af en vis grovhed.⁶⁷ Det bemærkes samtidig, at der i forbindelse med de seneste lovændringer af erstatningsansvarsloven angives, at en retsstridig krænkelse er betinget af, at der foreligger en *"[...] culpøs krænkelse af en vis grovhed."*⁶⁸ Det angives således i forarbejderne, hvordan retsstridighedsbegrebet nærmere skal forstås.

Det kan på baggrund af ovenstående udledes, at betingelsen om, at der skal foreligge et culpøst forhold, ikke adskiller sig fra den almindelige culpavurdering, som foretages ved økonomiske skader.⁶⁹

⁶² Jf. LFF 37, Lov om ændring af borgerlig straffelov, af lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m.m., af lov om rettens pleje og af lov om uretmæssig konkurrence og varebetegnelse, Folketingstidende 1971-72, tillæg A, side 560

⁶³ Jf. LFF 37, Lov om ændring af borgerlig straffelov, af lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m.m., af lov om rettens pleje og af lov om uretmæssig konkurrence og varebetegnelse, Folketingstidende 1971-72, tillæg A, side 560

⁶⁴ Jf. KBET nr. 601, Straffelovrådets betænkning om privatlivets fred, 1971, side 72

⁶⁵ Ibid, side 70

⁶⁶ Ibid, side 72

⁶⁷ Ibid, side 70

⁶⁸ Jf. LFF 20, Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om erstatningsansvar og medicansvarsloven, almindelige bemærkninger, Folketingstidende 2018-19, tillæg A (1. samling), side 38, LFF 31, Forslag til Lov om ændring af straffeloven, lov om forældelse af fordringer, lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2017-18, tillæg A, side 10 og LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 5

⁶⁹ Jf. Von Eyben, Bo, Juridisk ordbog, Karnov Group, 15. udgave, 2023, side 117

2.5.1.2 Krænkelse af en vis grovhed

Ifølge forarbejderne indeholder retsstridighedsbetingelsen som ovenfor nævnt et forbehold om, at krænkelsen eller det culpøse forhold skal være af en *vis grovhed*, førend den kan karakteriseres som '*retsstridig*'.⁷⁰ Betingelsen medfører, at handlingen skal være af en sådan grovhed, at den i almindelighed vil være egnet til at medføre tort.⁷¹ Der er således tale om en egnethedsvurdering.⁷² Betingelsen indebærer en vurdering af, om torten er påført under "[...] *særligt krænkende, ydmygende eller hånende omstændigheder* [...]"⁷³ Det betyder omvendt, at der ikke vil være noget at kompensere, hvis ikke der er sket et sådant indgreb i den forurettedes personlige integritet.⁷⁴

Forhold, der falder uden for anvendelsesområdet i EAL § 26, stk. 1, er i forarbejderne eksemplificeret ved småchikanerier, drillerier og lignende,⁷⁵ hvilket skal ses i sammenhæng bagatelgrænsen for, hvornår en handling kan medføre et erstatningsretligt krav.⁷⁶

For strafbare krænkelse gælder ligeledes, at der skal være tale om "grovere tilfælde", før forurettede skal tildeles en tortgodtgørelse.⁷⁷ Det forhold, at der foreligger en strafbar krænkelse, bevirker således ikke i sig selv, at betingelsen, om en culpøs krænkelse af en vis grovhed, er opfyldt, jf. eksempelvis FED.2004.1106.Ø, hvor landsretten ikke anser det for "[...] *tilstrækkeligt godtgjort, at krænkelsen har haft et omfang eller karakteren heraf har været af en sådan grovhed, at betingelserne for at anvende EAL § 26, stk. 1 er opfyldt.*" I dommen har en gæstelærer under en drøftelse af seksuel chikane og omvendt bevisbyrde udtalt, at forurettede "[...] *var en sød og lækker pige, som han gerne ville være sammen med, og at det ikke var et problem for hans familie, at han dyrkede sex med andre.*" Selvom landsretten på baggrund af disse udtalelser statuerer, at der foreligger en seksuel krænkelse af forurettede som elev, findes forholdet imidlertid ikke at udgøre en sådan retsstridig krænkelse, at

⁷⁰ Jf. LFF 20, Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om erstatningsansvar og medieansvarsloven, almindelige bemærkninger, Folketingstidende 2018-19, tillæg A (1. samling), side 38

⁷¹ Jf. LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 5

⁷² Jf. Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2, 2021, 79-87, side 80

⁷³ Jf. Baade, Nanna og Krøger Pramming, Mads, Lærebog i personskadeerstatning, Karnov Group, 1. udgave, 2017, side 115

⁷⁴ Jf. Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 80 og LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 5

⁷⁵ Jf. KBET nr. 601, Straffelovrådets betænkning om privatlivets fred, 1971, side 70

⁷⁶ Jf. Von Eyben, Bo, Juridisk ordbog, Karnov Group, 15. udgave, 2023, side 434 (om retsstridighedsbegrebet)

⁷⁷ Jf. Møller, Jens, Wiisbye, Michael S. og Høj, Karsten, Kommenteret erstatningsansvarslov, DJØF Forlag, 7. udgave, 2020, side 861

den berettiger forurettede til godtgørelse for tort. Selvom retten til tortgodtgørelse efter EAL § 26, stk. 1 som førmtalt ikke længere er betinget af, at der er begået et strafbart forhold, er betingelsen om en culpøs krænkelse af en vis grovhed imidlertid ofte opfyldt, såfremt den begåede krænkelse er strafbar.⁷⁸

Det bemærkes, at tortgodtgørelsesbestemmelsen forinden lovændringen af 1972 alene har været fakultativ, hvorimod bestemmelsen ved lov nr. 89 af 29. marts 1972 er blevet gjort obligatorisk.⁷⁹ Det betyder, at forurettede efter gældende ret *skal* tilkendes godtgørelse for tort, når retten finder, at betingelserne herfor er opfyldte.

Det bemærkes i den forbindelse, at det er forurettede, som har bevisbyrden for, at det pågældende forhold har været egnet til at påføre forurettede tort i et sådant omfang, at denne har krav på at få godtgørelse i medfør af EAL § 26, stk. 1.

Når det er slået fast, at betingelserne for tildeling af tortgodtgørelse i medfør af EAL § 26, sk. 1 er opfyldte, skal domstolen dernæst vurdere, *hvor meget* forurettede skal have udmålt.

Kapitel 3 – Udmåling af tortgodtgørelse, EAL § 26, stk. 2-3

Der anvises i EAL § 26, stk. 2-3 nogle retningslinjer for, hvad der kan tillægges vægt ved udmålingen af tortgodtgørelsen. Bestemmelsens stk. 2-3 har i dag følgende ordlyd:

”Stk. 2. Ved fastsættelsen af godtgørelsen kan det tillægges vægt, at krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitel 23 eller 24, herunder at krænkelsen er begået over for en person under 18 år. Det samme gælder, hvis krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelserne i straffelovens kapitel 27. Dette gælder dog ikke de overtrædelser, der er nævnt i straffelovens §§ 266-266 b. Ved fastsættelsen af godtgørelsen kan det tillige tillægges vægt, at krænkelsen er en digital seksuel krænkelse.

⁷⁸ Jf. LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 5

⁷⁹ Jf. KBET nr. 601, Straffelovrådets betænkning om privatlivets fred, 1971, side 72 og Møller, Jens, Wiisbye, Michael S. og Høj, Karsten, Kommenteret erstatningsansvarslov, DJØF Forlag, 7. udgave, 2020, side 860

*Stk. 3. Ved fastsættelsen af godtgørelsen skal alle digitale seksuelle krænkelse, der er begået uafhængigt af hinanden, vurderes selvstændigt.*⁸⁰

I dette kapitel er EAL § 26, stk. 2-3 genstand for en individuel analyse. Forarbejder og retspraksis inddrages for at fastlægge, hvilke overordnede retningslinjer, der har betydning for udmålingen af tortgodtgørelsen. Ligeledes suppleres med juridisk litteratur i forhold til fastlæggelse af, hvilke hensyn der indgår ved udmålingen. Det primære formål er herefter at fastlægge retstilstanden for, hvilke konkrete momenter domstolene tillægger vægt ved udmålingen af tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser.

3.1. Skønsmæssig udmåling

Som tidligere nævnt er formålet med at tilkende godtgørelse for tort hovedsageligt at kompensere den forurettede for det indgreb, der er sket i dennes selv- og æresfølelse som følge af en retsstridig krænkelse.⁸¹ Forurettedes tort er dermed ikke målbar, idet der tale om *"[...] mere uhåndgribelige sjælelige lidelser (skamfølelse, sorg, græmmelse, væmmelse)."*⁸² Udmålingen bliver derfor vanskelig, fordi der skal foretages en vurdering af i hvilket omfang den pågældende krænkelse har været *egnet* til at påvirke den forurettedes selv- og æresfølelse. Såfremt krænkelsen ikke har været egnet hertil, vil der ikke være grundlag for at tilkende den forurettede en tortgodtgørelse.⁸³

Da en krænkelse af den forurettedes integritet ikke kan opgøres efter en objektiv målestok og 'konverteres' til et bestemt pengebeløb, er der ikke fastsat bestemte takster,⁸⁴ som det eksempelvis er tilfældet ved godtgørelse for svie- og smerte i medfør af EAL § 3, hvorefter skadelidte får et standardiseret beløb på 230 kr. pr. dag, hvor skadelidte er syg.⁸⁵ Det vil være vanskeligt at fastsætte standardiserede takster for eksempelvis visse former for seksuelle overgreb, da forholdene og konsekvenserne er så forskelligartede med mange individuelle omstændigheder, at det nødvendiggør en større

⁸⁰ Jf. Lovbekendtgørelse 2018-08-24 nr. 1070, erstatningsansvarsloven

⁸¹ Jf. også Jf. Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 80

⁸² Jf. KBET nr. 1102, Betænkning om den forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager, 1987, side 111f

⁸³ Jf. LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 5

⁸⁴ Jf. Von Eyben, Bo, Personskadeerstatning, Karnov Group, 1. udgave, 2018, side 551

⁸⁵ Taksten i år 2024

grad af fleksibilitet i udmålingen.⁸⁶ Netop af denne årsag opregnes hverken i erstatningsansvarsloven eller forarbejderne momenter, som *skal* indgå i skønnet. Udmålingen af tortgodtgørelsen må således bero på et samlet skøn, hvor det er overladt til domstolene, hvilke momenter der skal indgå i den konkrete sag.⁸⁷

Selvom der ikke er fastsat standardiserede takster, kan det konstateres, at udmålingen af tortgodtgørelsen i retspraksis alligevel sker efter fastere rammer, hvilket særligt gør sig gældende ved fysiske seksualkrænkelser, hvor der har udviklet sig et takstlignende system med standardiserede godtgørelsesniveauer. Som eksempel kan nævnes voldtægtssager, hvor udgangspunktet er, at der tilkendes en normaltakst på 100.000 kr., som herefter kan op- eller nedjusteres afhængig af den enkelte sags konkrete omstændigheder.⁸⁸

Ved de fleste andre krænkelsetyper, herunder digitale sexkrænkelser, hvor de enkelte sager ofte er særdeles forskelligartede, sker udmålingen dog ud fra en friere vurdering, hvor det er overladt til domstolene at afgøre, hvilke momenter der konkret tillægges vægt i den enkelte type krænkelssag.⁸⁹

3.1.1. Kränkelsens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt

Skønsmomenter af mere generel karakter anvises i forarbejderne til EAL § 26, hvoraf det fremgår, at godtgørelsens størrelse fastsættes under hensyn til *kränkelsens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt*.⁹⁰ Forinden bestemmelsen om tortgodtgørelse indføres i erstatningsansvarsloven i år 1984⁹¹ har dette ligeledes fremgået af ordlyden i IK § 15, stk. 2.⁹² Trods disse generelle skønsmomenter ikke fremgår eksplicit af EAL § 26, tillægges skønsmomenterne stadig betydning ved udmålingen af tortgodtgørelse efter gældende ret, idet der i forbindelse med indførelsen af bestemmelsen i EAL § 26 ikke har været tilsigtet en ændring med hensyn til udmålingen af

⁸⁶ Jf. Von Eyben, Bo, Personskadeerstatning, Karnov Group, 1. udgave, 2018, side 551f

⁸⁷ Jf. KBET nr. 1102, Justitsministeriets betænkning om den forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager, 1987, side 115f

⁸⁸ Jf. Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 80

⁸⁹ Ibid

⁹⁰ Jf. LFF 184, Forslag til Lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 4f og også Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 80

⁹¹ Jf. LFF 7, Forslag til Lov om erstatningsansvar, Folketingstidende 1983-84 (2. samling), tillæg A, sp. 123

⁹² Jf. Lov nr. 127 af 15-04-1930 (ikrafttrædelsesloven til straffeloven), LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, 2021-22, Folketingstidende tillæg A, side 4f

godtgørelse.⁹³ Forarbejderne til IK § 15, stk. 2 kan således fortsat anvendes som fortolkningsbidrag til, hvad der nærmere forstås ved skønsmomenterne.

Straffelovrådet har i dets betænkning om privatlivets fred af 1971 nærmere uddybet, hvad der skal forstås ved krænkelsens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt. Det anføres, at der ved udtrykket 'krænkelsens grovhed' tages hensyn til krænkelsens objektive omfang, og hvilken person den rammer, herunder om der er tale om en offentligt kendt person. Ved 'handlingens beskaffenhed' menes navnlig skyldgraden og måden, som krænkelsen er sket på, mens udtrykket 'omstændighederne i øvrigt' er tiltænkt, at der kan tages hensyn til andre momenter, "[...] f. eks. i skærpende retning, om krænkelsen er sket for vindings skyld, eller som formildende omstændighed, at krænkelsen er foretaget i en - omend fejlagtig - overbevisning om, at krænkelsen er tilladelig, fordi den kan tjene offentlige interesser."⁹⁴

Det må på baggrund af ovenstående udledes, at der ved udmålingen af tortgodtgørelsen foretages en samlet vurdering, hvori der, foruden sagens konkrete omstændigheder, inddrages de ovenfor nævnte generelle skønsmomenter, som tidligere har fremgået af IK § 15, stk. 2 samt de uddybende hensyn, som anføres i Straffelovrådets betænkning om privatlivets fred af 1971.

3.1.2. Godtgørelsesniveauet – i sidste ende et politisk anliggende

Selvom det er domstolene, som udmåler tortgodtgørelsen og dermed udvikler niveauer gennem praksis,⁹⁵ er fastlæggelsen af godtgørelsesniveauet i sidste ende et politisk anliggende. Det skyldes, at det fra politisk side er muligt at foretage opjusteringer af godtgørelsesniveauerne for forskellige krænkelsestyper, når de hidtidige niveauer findes urimeligt lave og utilfredsstillende.⁹⁶

Dette ses tillige afspejlet i, at bestemmelsen om tortgodtgørelse i EAL § 26 siden vedtagelsen i erstatningsansvarsloven i år 1984⁹⁷ har været genstand for en række tilføjelser i forbindelse med

⁹³ Jf. KBET nr. 1102, Justitsministeriets betænkning om den forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager, 1987, side 96

⁹⁴ Jf. KBET nr. 601, Straffelovrådets betænkning om privatlivets fred, 1971, side 73

⁹⁵ Jf. LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 5

⁹⁶ Jf. Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 80

⁹⁷ Jf. Lovbekendtgørelse nr. 228 af 23-05-1984 om § 26

forskellige lovændringer. Disse lovændringer gennemgås kort i det følgende, idet disse er af betydning for udmålingen af tortgodtgørelsens størrelse i sager om digitale sexkrænkelser.

Lovændringen af 2001

Det er først i forbindelse med lovændringen af 2001, at det angives i ordlyden af EAL § 26, hvilke momenter domstolene *kan* tillægge vægt ved udmålingen af tortgodtgørelsen. Dette sker i forbindelse med indsættelse af et nyt stk. 2, som på daværende tidspunkt har haft følgende ordlyd:

”»Stk. 2. Ved fastsættelsen af godtgørelsen kan det tillægges vægt, at krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitler 23 eller 24.«”⁹⁸

Formålet med tilføjelsen har været at opnå en forhøjelse af de beløb, som udbetales til de forurettede, der har været ofre til forbrydelser omfattet af eksempelvis straffelovens kapitel 24, hvorunder blandt andet straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelse og § 235 om udbredelse af seksuelt materiale af børn under 18 år findes. Bestemmelser der efter omstændighederne anvendes til at straffe forhold som en digital sexkrænkelse.

Hensigten med indsættelsen af EAL § 26, stk. 2 har været at fremhæve, at det kan tillægges særskilt vægt, at der er tale om de i bestemmelsen nævnte forbrydelser. Desuden forudsættes det, at der ved udmålingen af tortgodtgørelse i de nævnte tilfælde som udgangspunkt sigtes mod en *fordobling* af det daværende godtgørelsesniveau.⁹⁹

Lovændringerne i år 2018

Sidenhen er der i EAL § 26 sket flere forskellige tilføjelser i ordlyden. Det bliver i år 2018 eksempelvis tilføjet, at det ved fastsættelsen af godtgørelsens størrelse kan tillægges vægt, at den seksuelle krænkelse er begået over for en person under 18 år.¹⁰⁰

⁹⁸ Jf. LFF 143, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar, lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser og lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer m.v., Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 3541

⁹⁹ Ibid, side 3533

¹⁰⁰ Jf. Lovbekendtgørelse nr. 140 af 28-02-2018 om § 26, stk. 2

Tilføjelsen til EAL § 26, stk. 2 sker, da lovgiver ønsker at præcisere, at domstolene ved udmålingen af tortgodtgørelsen i sager om seksuelle krænkelser mod personer under 18 år, udover at lægge vægt på krænkelsens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt, kan lægge vægt på momenter såsom antallet af overgreb og barnets alder. Hensigten med lovændringen har været at forhøje niveauerne for tortgodtgørelse i sager om seksuelle krænkelser, hvilket som udgangspunkt har skullet ske med ca. 1/3 i forhold til niveauerne efter 2001-lovændringen. Lovgivers ønske hermed har været at fremhæve, at domstolene fremover bør tage hensyn til lønudviklingen ved udmålingen af tortgodtgørelse ved seksualforbrydelser.¹⁰¹ Loven finder alene anvendelse på forhold, der begås efter lovens ikrafttræden den 1. april 2018.¹⁰²

Endvidere indsættes ved en senere lovændring i år 2018 et 2. og 3. pkt. til EAL § 26, stk. 2, som foreskriver, at det forhold, at den seksuelle krænkelse er begået over for en person under 18 år, tillige gælder:

*”[...] hvis krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelserne i straffelovens kapitel 27.”*¹⁰³

Tilføjelsen sker, fordi lovgiver har fundet det daværende godtgørelsesniveau for tort i sager om freds- og ærekrænkelser for utilfredsstillende, idet niveauet har været for lavt. Niveauet har dermed ikke i tilstrækkelig grad afspejlet den krænkelse, som finder sted, og konsekvenserne som krænkelsen kan påføre forurettede.¹⁰⁴ Omfattet af straffelovens kapitel 27 er blandt andet straffelovens § 264 d, om uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder af en anden persons private forhold, som efter omstændighederne kan udgøre en digitale sexkrænkelse.

¹⁰¹ Jf. LFF 31, Forslag til Lov om ændring af straffeloven, lov om forældelse af fordringer, lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2017-18, tillæg A, side 13f

¹⁰² LFF 31, Forslag til Lov om ændring af straffeloven, lov om forældelse af fordringer, lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2017-18, tillæg C, § 5, stk. 1 og 4 (side 2)

¹⁰³ Jf. LFF 20, Forslag til Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om erstatningsansvar og medieansvarsloven, Folketingstidende 2018-19, tillæg C, § 3 (side 3)

¹⁰⁴ Jf. LFF 20, Forslag til Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om erstatningsansvar og medieansvarsloven, Folketingstidende 2018-19, tillæg A, side 38f

Hensigten med denne lovændring har været, at niveauet for tortgodtgørelser i sådanne sager som udgangspunkt skal forhøjes tre gange i forhold til det daværende niveau.¹⁰⁵ Loven træder i kraft den 1. januar 2019 og finder ikke anvendelser på krænkelse begået før lovens ikrafttræden.¹⁰⁶

Til trods for lovændringerne af 2001 og 2018 blandt andet har angået straffelovens §§ 232, 235 og 264 d, som efter omstændighederne kan udgøre en digital sexkrænkelser, er det først i forbindelse med lovændringen af 2022, at bestemmelserne tilsammen omtales som ”digitale seksuelle krænkelse”, og hvor der for første gang fra lovgivers side etableres et niveau for udmåling af tortgodtgørelser for denne krænkelsestype.¹⁰⁷

Lovændringen af 2022

Den seneste tilføjelse i år 2022 er således af særlig betydning for digitale sexkrænkelser. I forbindelse med lovændringen indsættes et nyt 4. pkt. i EAL § 26, stk. 2, hvori det af lovgiver fremhæves, at det ved udmålingen kan tillægges vægt, at den pågældende krænkelse er en *digital seksuel krænkelse*.¹⁰⁸

Hensigten med tilføjelsen har været at fastsætte et udgangspunkt for godtgørelsesniveauet for tort ved digitale sexkrænkelser, som forudsættes at være i størrelsesordenen 5.000 kr. til 30.000 kr.¹⁰⁹ Det bemærkes, at der er tale om 2021-niveauer, hvorfor det forudsættes, at domstolene fremover ved udmåling af tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser tager hensyn til den almindelige lønudvikling, jf. principperne i EAL § 15. Formålet hermed er at sikre, at godtgørelsesniveauerne ikke stagnerer på 2021-niveau.¹¹⁰

¹⁰⁵ Jf. LFF 20, Forslag til Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om erstatningsansvar og medicansvarsloven, Folketingstidende 2018-19, tillæg A, side 39

¹⁰⁶ Jf. LFV 20, Forslag til Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om erstatningsansvar og medicansvarsloven, Folketingstidende 2018-19, tillæg C, § 3 (side 3)

¹⁰⁷ Jf. LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 7

¹⁰⁸ Jf. LFV 184 A, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar (Tortgodtgørelse ved digitale seksuelle krænkelse), Folketingstidende 2021-22, tillæg C, § 1, 1.

¹⁰⁹ Jf. LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 7f

¹¹⁰ Ibid, side 8

Lovgiver har desuden på baggrund af Umbrella-sagskomplekset fundet et behov for at indsætte et nyt stk. 3 i EAL § 26, hvorefter ”[...] alle digitale seksuelle krænkelser, der er begået uafhængigt af hinanden, [skal] vurderes selvstændigt” ved fastsættelsen af tortgodtgørelsen.¹¹¹

Formålet med indsættelsen har været at tilgodese forurettede ved den særlige form for krænkelse, som fortsætter og kan fortsætte meget længe.¹¹² Det har med lovændringen dermed været hensigten, at det samlede beløb, der udmåles i tortgodtgørelse for alle delinger, skal afspejle det faktum, at forurettede har været udsat for mange uafhængige retsstridige krænkelser.¹¹³ Dette kommer særligt på tale i sager, hvor en stor gruppe af personer uberettiget har medvirket til at offentliggøre det krænkende materiale, som det har været tilfældet med Umbrella-sagskomplekset.¹¹⁴

Det bemærkes, at lovændringen er trådt i kraft den 1. juli 2022 og ikke finder anvendelse på lovovertrædelser begået før lovens ikrafttræden.¹¹⁵ Betydningen af lovændringen gennemgås nærmere i afsnit 3.3.8.

3.2. Hensyn ved udmålingen

Udgangspunktet er, at forurettede skal opnå genopretning af dennes selv- og æresfølelse og kompenseres for de psykiske lidelser, som krænkelsen har medført.¹¹⁶ Godtgørelsen tjener således som middel til en personlig genoprejsning af den forurettedes integritet.¹¹⁷ Hvilke yderligere overordnede hensyn, der indgår i udmålingen, fastlægges i det følgende, da disse bagvedliggende hensyn i vidt omfang danner rammen for de momenter, som tillægges vægt ved udmålingen af tortgodtgørelse i sager om digitale sexkrænkelser.¹¹⁸

¹¹¹ Jf. LFV 184 A, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar (Tortgodtgørelse ved digitale seksuelle krænkelser), Folketingstidende 2021-22, tillæg C, § 1, 2.

¹¹² Jf. LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 7

¹¹³ Ibid

¹¹⁴ Jf. Møller, Jens, Wiisbye, Michael S. og Høj, Karsten, *Kommenteret erstatningsansvarslov*, DJØF Forlag, 7. udgave, 2020, side 870

¹¹⁵ LFV 184 A, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar (Tortgodtgørelse ved digitale seksuelle krænkelser), Folketingstidende 2021-22, tillæg C, § 2

¹¹⁶ Jf. KBET nr. 1102, Betænkning om den forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager, 1987, side 111

¹¹⁷ Jf. Tauber, Frederic Møller, *Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser*, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 81

¹¹⁸ Ibid

Berigelse og retsfølelse

Da godtgørelsen tjener som middel til en personlig genoprejsning af den forurettedes integritet, vil en større krænkelse som udgangspunkt kræve udmåling af et større godtgørelsesbeløb end en mindre krænkelse. Dog skal compensationen ikke være så stor, at der sker en berigelse af forurettede,¹¹⁹ jf. også den erstatningsretlige berigelsesgrundsætning, hvorefter forurettede ”[...] skal stilles i økonomisk samme situation som før skadens indtræden.”¹²⁰ Dette indebærer, at forurettede skal have erstattet sit fulde ”tab” samtidig med at denne ikke må opnå berigelse.¹²¹

Det må konstateres, at udmålingen af et beløb ofte vil være vanskelig, når der er tale om godtgørelse for tort, idet der ikke er lidt en dokumentérbar økonomisk skade/tab. Som ovenfor anført har lovgiver dog i nogle tilfælde fastsat retningslinjer for godtgørelsesniveauet i forarbejderne, som det er tilfældet med digitale sexkrænkelser, hvor niveauet forudsættes at være 5.000 kr. til 30.000 kr. På denne måde tilkendegiver lovgiver, hvilke beløb der som udgangspunkt vil kunne anses som tilstrækkelig compensation til den forurettede for den påførte tort.¹²²

Videre vil også hensynet til retsfølelsen kunne indgå, da det skaber en form for ligevægt at lade den person, som har krænket forurettede, betale godtgørelse herfor.¹²³ Netop hensynet til forurettedes retsfølelse har også været lovgivers hensigt at tilgodese i forbindelse med indsættelsen af det nye stk. 3 i EAL § 26.¹²⁴

Pønale hensyn?

Tortgodtgørelsen kan til en vis grad udmåles ud fra pønale hensyn.¹²⁵ Disse hensyn fremhæves i Straffelovrådets betænkning af 1971, hvor Rådet som førnævnt anfører, at der ved fastsættelsen af tortgodtgørelsens størrelse blandt andet lægges vægt på *skyldgraden* og *måden*, krænkelsen er sket

¹¹⁹ Jf. Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 81

¹²⁰ Jf. Von Eyben, Bo og Isager, Helle, Lærebog i erstatningsret, DJØF Forlag, 10. udgave, 2024, side 367

¹²¹ Ibid

¹²² LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 17

¹²³ Jf. Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 81

¹²⁴ LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 8

¹²⁵ Jf. Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 81

på. I skærpende retning nævnes, at det ligeledes kan inddrages, om krænkelsen er sket *for vindingens skyld*.¹²⁶

Et eksempel på domstolenes inddragelse af et pønalt hensyn ses i dommen, U.2023.5035.H, hvor Højesteret henviser til, at de i dommen omhandlende ærekrænkende udtalelser er fremsat under en demonstration ved anvendelse af mikrofon og højtalere. Der lægges i den forbindelse vægt på, at der under demonstrationen kun har været ”[...] ganske få deltagere [og] at man ikke kan se A på den video, der indgår i sagen.” Højesteret finder således, at der ”[e]fter en samlet vurdering af krænkelsens grovhed, karakteren af Bs handlinger og omstændighederne i øvrigt finder Højesteret, at tortgodtgørelsen passende kan fastsættes til 15.000 kr., således at T skal betale yderligere 10.000 kr. til A.”

Det kan således udledes, at Højesteret ved udmålingen af tortgodtgørelsen lægger særligt vægt på måden, hvorpå de ærekrænkende udtalelser er foregået, og at hensynet tilsyneladende medfører en forhøjelse af den allerede udmålte tortgodtgørelse på 5.000 kr. Det bemærkes dog, at forhøjelsen sker med henvisning til lovændringen af 2018, hvor hensigten har været, at tortgodtgørelsesniveauet i sager om freds- og ærekrænkelser som udgangspunkt har skullet forhøjes tre gange i forhold til det hidtidige niveau.¹²⁷

Sigtet med et pønalt hensyn er at udtrykke ”[...] en samfundsmæssig misbilligelse [...]”¹²⁸ af den krænkende handling og sanktionere personen ved at lade denne betale tortgodtgørelse til den forurettede.¹²⁹ Ved inddragelse af pønale hensyn er det dermed *krænkerens* forhold, eksempelvis dennes skyldgrad eller handling for vindingens skyld, der får betydning for godtgørelsens størrelse. Dette hensyn er atypisk ved økonomiske skader, hvor det modsat er *tabet*, som er bestemmende for erstatningens størrelse.¹³⁰

¹²⁶ Jf. KBET nr. 601, Straffelovrådets betænkning om privatlivets fred, 1971, side 73

¹²⁷ Jf. LFF 20, Forslag til Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om erstatningsansvar og medicansvarsloven, Folketingstidende 2018-19, tillæg A, side 39

¹²⁸ Jf. Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 81

¹²⁹ Ibid

¹³⁰ Ibid

Det er dog usikkert i hvilken udstrækning pønale hensyn indgår ved udmålingen af tortgodtgørelsen, da begrebet ikke omtales i retspraksis. Dermed må det udledes, at det pønale hensyn næppe indgår i alle sager omhandlende udmåling af tortgodtgørelse.¹³¹ Dog indgår et pønalt element ifølge offerarbejdsgruppen, når der er tale om en freds- eller ærekrænkelssag begået af et massemedie, hvor det forhold, at krænkelsen er foretaget for vindingens skyld samt mediets økonomiske forhold, kan medføre en højere tortgodtgørelse, end hvad der normalvis tilkendes for krænkelse af denne størrelsesorden.¹³² Til illustration kan nævnes U.2010.2448.H, hvor et ugeblads chefredaktør dømmes til at betale tortgodtgørelse på 75.000 kr. for offentliggørelse af billeder af en højgravid studievært i topløs figur på en mennesketom strand. Højesteret lægger ved fastsættelsen af tortgodtgørelsens størrelse vægt på, at ugebladet har bragt ét af billederne på forsiden som bladets tophistorie samt at der er tale om en hel serie af billeder. Højesteret udtaler desuden herom:

”Der må endvidere i overensstemmelse med bemærkningerne i betænkningen om privatlivets fred side 73 som en skærpende omstændighed tages hensyn til, at krænkelsen er sket for vindings skyld, samt til den økonomiske interesse, som Se og Hør må antages at have haft i den retsstridige offentliggørelse. Der er på denne baggrund ikke grundlag for at fastsætte en godtgørelse på mindre end det påståede beløb på 75.000 kr.”

Ved Højesterets udmåling af tortgodtgørelsen indgår således i skærpende retning et pønalt element.

Opsummerende kan det konstateres, at compensation, genoprejsning og retsfølelsen indgår som bagvedliggende hensyn, der danner rammen for de momenter, som tillægges vægt ved udmåling af tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser.¹³³ Det er i den forbindelse uklart, om domstolene i sager om digitale sexkrænkelser inddrager pønale hensyn. Hvor hensynene kommer til udtryk i retspraksis vedrørende digitale sexkrænkelser, inddrages løbende i nedenstående analyse.

¹³¹ Jf. Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 81

¹³² Jf. Rapport afgivet af Arbejdsgruppen om en styrket indsats over for ofre for forbrydelser, Retsudvalget 2010-11, REU alm. del Bilag 146, side 126, fodnote nr. 28 og side 147

¹³³ Jf. også Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 81

3.3. Momenter i udmålingen ved digitale sexkrænkelser

Begrebet ”digital sexkrænkelse” omfatter ifølge forarbejderne ”[...] bl.a. tilfælde, hvor der sker deling eller offentliggørelse af nøgenbilleder eller andet materiale af seksuel karakter, herunder billeder, videoer og lydspor, uden samtykke fra den eller de personer, der optræder på materialet.”¹³⁴

Digitale sexkrænkelser kan efter dens karakter straffes efter forskellige regler i straffeloven. Efter omstændighederne kan en digital sexkrænkelse straffes efter straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelse i sammenstød med § 264 d om uberettiget videregivelse af private billeder vedrørende en andens private forhold eller billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden. Såfremt der er tale om udbredelse af billeder eller videoer med seksuelt indhold af personer under 18 år, kan dette efter omstændighederne straffes som en digitale sexkrænkelse i medfør af straffelovens § 235, stk. 1.¹³⁵ Det forudsættes dog, at betingelserne for strafansvar er opfyldte.

Foruden at medføre et strafferetligt ansvar, kan sådanne uberettigede delinger af seksuelt eller pornografisk materiale desuden medføre en pligt for krænkeren til at betale den forurettede godtgørelse for tort, jf. EAL § 26, stk. 1-3.¹³⁶ Når det således er statueret, at den uberettigede deling udgør en culpøs krænkelse af en vis grovhed, skal domstolene herefter vurdere, hvor meget den forurettede skal have som kompensation for den påførte tort.

Ved digitale sexkrænkelser rejses dog ikke alene spørgsmål om tortgodtgørelsens størrelse - men også hvordan tortgodtgørelsen skal udmåles beløbsmæssigt.¹³⁷ I nærværende underafsnit foretages derfor en analyse af, hvilke momenter domstolene tillægger vægt ved udmåling af tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser. Det bemærkes i den forbindelse, at domstolene ofte fatter præmisserne om tortgodtgørelsen i korthed. Det er dermed vanskeligt *præcist* at udlede, hvilke konkrete omstændigheder domstolene har inddraget i vurderingen af, at et givent moment er tillagt betydning ved den beløbsmæssige udmåling af tortgodtgørelsen. Analysen beror derfor særligt på den argumentation, som

¹³⁴ Jf. LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 6

¹³⁵ Ibid

¹³⁶ Jf. også Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 79

¹³⁷ LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 6

domstolene anvender i de konkrete sager, hvilket potentielt kan udgøre en fejlkilde. Hvor det er særligt usikkert, om et givent moment er tillagt vægt i formildende eller skærpende retning, eller hvilke hensyn domstolene sandsynligvis har inddraget ved udmålingen, fremhæves dette.

3.3.1. Materialets visuelle udtryk

Det kan af retspraksis udledes, at et væsentligt element i udmålingen af tortgodtgørelsens størrelse er det pågældende materiales *visuelle udtryk*. Dette illustreres eksplicit i U.2020.2311.Ø, hvor landsretten udtaler, at tortgodtgørelsen ”[...] må fastsættes efter en samlet vurdering af de anførte omstændigheder, herunder navnlig videoens indhold [...]”

I domspræmisserne anføres følgende om videoens indhold:

”Videoen »A 2«, som indeholder børnepornografi i kategori 2, viser en situation, hvor A i hele forløbet udsættes for ydmygende handlinger og vises [...] stort set nøgen. B, der også er nøgen, har en mere tilbagetrukket rolle og vises kun kortvarigt, men fremtræder med seksuel aktivitet.”

Landsretten lægger således ved udmålingen af tortgodtgørelsen vægt på, at de forurettede er *nøgne* og fremstår med *seksuel aktivitet* i videoen. Ligeledes tillægges de forurettedes *fremtrædener* tilsyneladende betydning, idet landsretten anfører, at den mandlige forurettede, B, har en mere tilbagetrukket rolle og kun vises kortvarigt, hvorimod den kvindelige forurettede, A, har en mere fremtrædende rolle. At de forurettedes fremtrædener tillægges betydning understøttes tillige af landsrettens udtalelse om, at videoen ”[...] er særdeles krænkende for især A [...]” Trods landsretten anerkender, at videoen også er krænkende for B, ses forskellen i deres fremtrædener sandsynligvis afspejlet i selve den beløbsmæssige udmåling, hvor den kvindelige forurettede får 5.000 kr., hvilket er femdobbelts så meget som den tortgodtgørelse, den mandlige forurettede tildeles på 1.000 kr.¹³⁸ Heraf må således udledes, at materialets visuelle udtryk, herunder de forurettedes fremtrædener, vurderes at være mere krænkende for den kvindelige forurettede. Det bemærkes dog, at beløbene er udmålt på baggrund af en samlet vurdering.

¹³⁸ Det bemærkes, at de udmålte tortgodtgørelser vedrører krænkelse begået før opjusteringerne i år 2018 træder i kraft

At det visuelle udtryk udgør et væsentligt moment, understreges ligeledes i dommen, TfK.2017.531.V, hvor der på Facebook er sket deling af flere pornografiske billeder og film af et barn under 18 år, som udfører seksuelle handlinger på sig selv. Vedrørende den beløbsmæssige udmåling af tortgodtgørelsen lægger byretten vægt på, at der for forurettede er tale om ”[...] *meget kompromitterende materiale* [...]” Herefter udmåles tortgodtgørelsen efter en samlet vurdering til 10.000 kr. Det bemærkes, at spørgsmålet om tortgodtgørelsen alene behandles i byretten.

3.3.1.1. Billedmanipulation

Det kan ved udmålingen formentligt tillægges betydning i skærpende retning, hvis det pågældende materiale er blevet *manipuleret*, således materialet, som oprindeligt har fremstået uskyldigt, får et seksuelt eller pornografisk udtryk. Til illustration kan nævnes U.2015.2561.H, hvor tiltalte uberettiget har delt billeder af en række forskellige forurettede på en pornografisk hjemmeside med det formål, at der har skullet foretages billedmanipulation, således billederne efterfølgende er kommet til at fremstå som pornografiske. Den forurettede, som anker sagen til Højesteret, har eksempelvis fået manipuleret et betydeligt antal almindelige billeder, som er taget fra hendes personlige Facebookside.

Højesteret anfører i domspræmisserne vedrørende tortgodtgørelsens størrelse en række forskellige forhold, herunder at der er ”[...] *gennemført billedmanipulation, således at hun på et antal billeder fremstod som en pornomodel, der deltog i hård porno, uden at det var muligt at se, at pornobillederne var forfalskninger.*” Herefter udmåler Højesteret efter en samlet vurdering tortgodtgørelsen til 40.000 kr.

Hvorvidt det forhold, at der er sket billedmanipulation, har været særligt udslagsgivende for fastsættelsen af den forholdsvis høje udmålte tortgodtgørelse, fremgår ikke eksplicit af domspræmisserne. Det må blot konstateres, at det udmålte beløb på 40.000 kr., er en del højere end de beløb, som typisk udmåles i sager om digitale sexkrænkelser, hvor der er sket deling af seksuelle eller pornografiske billeder eller videoer af personer under 18 år. Hertil kommer, at U.2015.2561.H tilsyneladende er den eneste offentliggjorte dom, hvori der er begået en digital sexkrænkelse ved brug af billedmanipulation. Omvendt kan det lige så vel være ydmygelsen forbundet med materialets indhold, der medfører, at godtgørelsen udmåles til 40.000 kr. Ydmygelsen som et moment i udmålingen behandles nærmere under afsnit 3.3.2.

Om der ved Højesterets vurdering også i en vis grad er indgået et pønalt hensyn, er uvist, da dette ikke omtales i domspræmisserne. Dog bemærkes det, at Højesteret i relation til udmålingen af godtgørelsesbeløbet blandt andet lægger vægt på, at tiltalte ”[...] ved at udgive sig for en anden er blevet godkendt af A som hendes »ven« på Facebook [...],” og at han derved har skaffet sig adgang til de almindelige fotografier, som han har haft til hensigt at lægge ind på den pornografiske hjemmeside. Hensigten understøttes ligeledes af tiltales egen udtalelse om, at ”[...] det var spændende at lægge billeder ind af piger, som han vidste, hvem var.” Hertil kommer, at det overordnede formål med at lægge billederne på hjemmesiden blandt andet har været, at der har skullet foretages billedmanipulation. Højesteret synes således at lægge vægt på måden, hvorpå kränkelsen er sket. Hvorvidt disse bemærkninger reelt skal anskues som et udtryk for, at der er indgået et pønalt hensyn er dog uklart.

Med afsæt i ovenstående må det udledes, at det visuelle udtryk, herunder de forurettedes fremtræden, indgår som et væsentligt moment ved domstolenes udmåling af tortgodtgørelsens størrelse. Herudover kan det ud fra analysen af retspraksis med forsigtighed konstateres, at det tilsyneladende tillægges vægt i skærpende retning, såfremt der er foretaget billedmanipulation, således det pågældende materiales visuelle udtryk ændres fra at være almindeligt og uskyldigt til at fremstå som seksuelt eller pornografisk.

3.3.1.2. Genkendelighed

I umiddelbar tilknytning til det delte materiales visuelle udtryk synes det at indgå som et moment, i hvilken grad forurettede er *genkendelig*. Til illustration kan nævnes U.2019.4283.Ø, hvor landsretten i dens præmisser vedrørende tortgodtgørelsen anfører følgende:

”[d]e to videoer er særdeles krænkende for især F1, der i den ene video vises let genkendelig og hvis fulde navn nævnes, hvorimod F2 har en mere tilbagetrukket rolle på videoerne og alene omtales ved et kaldenavn.”

Landsretten sonderer mellem graden af de forurettedes genkendelighed, idet det tillægges betydning, at den kvindelige forurettede, F1, blandt andet kaldes ved sit *fulde navn*, mens den mandlige forurettede, F2, alene adresseres ved sit *kaldenavn*. Ligeledes tillægges det vægt, at den kvindelige forurettede vises *let* genkendelig, mens den mandlige forurettede er mere tilbagetrukket på

videoerne. Det forhold, at den kvindelige forurettede har været let genkendelig på videoerne og dermed kan identificeres har således ifølge landsretten været særdeles krænkende for hende. At genkendelighed har haft betydning for tortgodtgørelsens størrelse afspejles tilsyneladende også i den beløbsmæssige forskel på tortgodtgørelserne, som til den kvindelige forurettede udmåles til 5.000 kr., mens den mandlige forurettede alene får 1.000 kr.¹³⁹

Konsekvensen, af at den forurettede er genkendelig og kan identificeres, viser sig i en række domme, herunder TfK.2021.1175.V, hvor den forurettede efterfølgende kontaktes over Messenger af én for hende ukendt person, som konfronterer hende med, at der flourer flere forskellige nøgenbilleder af hende på en pornografisk hjemmeside. I dommen lægger byretten ved udmålingen af tortgodtgørelsen på 10.000 kr. foruden karakteren og indholdet af billederne vægt på, ”[...] *at forurettedes fulde navn er angivet ved billederne på den pornografiske hjemmeside.*”

Genkendeligheden tillægges ikke alene betydning i sager, hvor den eller de forurettede *er* blevet genkendt. Ligeledes synes den blotte *risiko* for genkendelse at kunne have en indvirkning på udmålingen af tortgodtgørelsen, jf. TfK.2018.424.Ø, hvori det af byretten nævnes, at det ved fastsættelse af tortgodtgørelserne eksempelvis er tillagt vægt, ”[...] *at de forurettede ikke var slørede og således risikerer genkendelse.*” Risikoen for genkendelse er formentligt kun indgået med en begrænset vægt ved udmålingen, idet momentet blot opregnes som ét af mange i den samlede vurdering af godtgørelsernes størrelse.

Det må på baggrund af ovenstående konstateres, at det er uklart med hvilken vægt det forhold, at en forurettet er genkendelig og kan identificeres, indgår ved domstolenes udmåling af tortgodtgørelse, idet domstolene ikke udtaler sig herom. Da der i den samlede vurdering af godtgørelsens størrelse ofte indgår forskellige momenter, er det ej heller muligt at udlede, hvilken betydning genkendeligheden faktisk har haft for godtgørelsens størrelse i de pågældende sager.

3.3.2. Ydmygelse

Ydmygelsen ses alene eksplicit omtalt i et fåtal af domme, herunder i U.2019.1232.H, hvori Højesteret udtaler, at ”[k]rænkelserne har været særligt grove over for F1, som udsættes for ydmygende handlinger [...]” Det fremgår af sagen, at der billedmæssigt er ”[...] særlig fokus på F1's underliv,

¹³⁹ Det bemærkes, at de udmålte tortgodtgørelser vedrører krænkelser begået før opjusteringerne i år 2018 træder i kraft

hvor der foregår forskellige seksuelle aktiviteter [...],” der af den tiltalte beskrives som værende ’bizarre’, herunder som følge af de remedier, der anvendes.

Ved udmålingen af tortgodtgørelsen, som i dommen fastsættes til 10.000 kr.,¹⁴⁰ tillægges det vægt, at materialets indhold medfører en særlig *ydmygelse* for den kvindelige forurettede. Højesteret vurderer således, at krænkelsen har været af en sådan grovhed, at den i det pågældende tilfælde i almindelighed har været egnet til at medføre tort, idet de delte videosekvenser viser forurettede under særligt ydmygende - og krænkende - omstændigheder. Det bemærkes, at der i den samlede vurdering af godtgørelsens størrelse tillige er indgået andre momenter, hvorfor det ikke er muligt at konstatere præcis med hvor megen vægt, ydmygelsen er tillagt. Det må blot konstateres, at den kvindelige forurettede får udmålt en højere godtgørelse end den mandlige forurettede, som får 2.000 kr. Forskellen kan sandsynligvis ses som et udtryk for, at Højesteret vurderer, at krænkelsen af den mandlige forurettede ikke har været af en lige så grov karakter, idet han ikke vises under lige så ydmygende omstændigheder.

Det er ikke alene i forhold til det delte materiales visuelle udtryk, at ydmygelsen tillægges betydning, jf. førømtalte U.2015.2561.H, hvor den digitale sexkrænkelse ledsages af en nedværdigende tekst.

Den digitale sexkrænkelse består i, at tiltalte har uploadet billeder af forurettede til en pornografisk hjemmeside med det formål, at der har skullet ske billedmanipulation, hvortil tiltalte har fremsat udtalelser som ”please degrade her” og ”please make dirty comments”. Højesterets lægger i den forbindelse vægt på, at tiltalte har omtalt forurettede ”[...] i ydmygende vendinger og opfordrede andre til at gøre det samme.” Foruden indholdet af de manipulerede billeder tillægger Højesteret tilsyneladende de dertilhørende nedsættende udtalelser om forurettede vægt. Da Højesteret imidlertid ikke uddyber forholdet nærmere, er det ikke muligt at udlede, hvor megen vægt de ydmygende udtalelser *præcist* er tillagt ved udmålingen. Det forhold, at der er sket billedmanipulation af ellers almindelige og uskyldige billeder kan lige så vel være det, som er udslagsgivende for den forholdsvist høje udmålte tortgodtgørelse på 40.000 kr. Se om billedmanipulation afsnit 3.3.1.1.

¹⁴⁰ Det bemærkes, at den udmålte tortgodtgørelse vedrører en krænkelse begået før opjusteringerne i år 2018 træder i kraft

At ydmygelsen indgår som et moment er ej heller usædvanligt, idet der om udmålingen af tortgodtgørelsens størrelse ved fysiske seksuelle krænkelse anføres i forarbejderne, at der blandt andet lægges vægt på ”[...] om forbrydelsen har medført en særlig ydmygelse af forurettede [...]”¹⁴¹ Det forhold, at ydmygelsen tilsyneladende alene omtales eksplicit i U.2015.2561.H og Umbrella-sagerne, kan dog skabe en vis usikkerhed om, hvorvidt momentet i praksis tillægges en væsentlig betydning.

Omvendt er formålet med at tilkende godtgørelse for tort netop at kompensere forurettede for den ydmygelse eller krænkelse af den personlige integritet, som forurettede har været udsat for.¹⁴² Det forhold, at domstolene alene omtaler ydmygelsen direkte i et fåtal af domme, kan muligvis være et udtryk for, at momentet implicit indgår ved domstolenes henvisning til ”krænkelsens grovhed”.

Ud fra denne betragtning må det med forsigtighed udledes, at jo mere ydmygende og krænkende det pågældende materiale er ud fra en generel betragtning, des mere må det være egnet til at krænke den forurettedes selv- og æresfølelse og dermed formentligt nedsætte dennes eget værd og omdømme.¹⁴³

3.3.3. Forurettedes alder

Det ses i sager om digitale sexkrænkelser også at være af betydning for udmålingen af tortgodtgørelsens størrelse, at den forurettede er under 18 år. Dette kommer til udtryk i dommen, U.2019.702.V, hvor byretten med henvisning til EAL § 26, stk. 2 udmåler tortgodtgørelsen til 20.000 kr., som skal betales af de to tiltalte in solidum, og hvor der ved tortgodtgørelsens størrelse er lagt vægt på ”[...] især [...] forurettedes unge alder.”

Byrettens henvisning til EAL § 26, stk. 2 sker sandsynligvis til bestemmelsens 1. pkt., hvoraf det fremgår, at det ved fastsættelsen af godtgørelsen kan tillægges vægt, at der er begået en seksualforbrydelse omfattet af straffelovens kapitel 24 mod en person under 18 år. Omfattet heraf er blandt andet straffelovens § 235, stk. 1, som netop vedrører udbredelse af seksuelt materiale af personer under 18 år, jf. straffelovens § 235, stk. 1, 1. pkt., der efter omstændighederne kan, og som i U.2019.702.V findes at udgøre en digital sexkrænkelse. I forarbejderne til lovændringen af 2018

¹⁴¹ Jf. LFF 143, Forslag til Lov om ændring af lov om erstatningsansvar, lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser og lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv., Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 3521

¹⁴² Jf. Baade, Nanna og Krøger Pramming, Mads, Lærebog i personskadeerstatning, Karnov Group, 1. udgave, 2017, side 113

¹⁴³ Jf. KBET nr. 601, Straffelovrådets betænkning om privatlivets fred, 1971, side 65 om formålet med tilkendelse af tortgodtgørelse

fremgår desuden direkte, at der foruden ”*krænkelsernes grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt, kan lægge[s] vægt på momenter såsom [...] barnets alder.*”¹⁴⁴

Den forurettedes alder har allerede forinden lovændringen af 2018 indgået som et moment ved udmålingen af tortgodtgørelse i retspraksis.¹⁴⁵ Det forhold, at lovgiver har fundet et behov for at fremhæve momentet i ordlyden af EAL § 26, stk. 2, 1. pkt. må således være et udtryk for, at forurettedes unge alder indgår som en skærpende omstændighed ved udmålingen af tortgodtgørelsens størrelse. At det alene fremgår, at den unge alder *kan* tillægges vægt ved fastsættelsen af godtgørelsesbeløbet, må sandsynligvis ses som et udtryk for, at lovgiver ikke vil binde domstolene, idet konkrete omstændigheder muligvis vil kunne medføre et andet udfald. Det bemærkes imidlertid, at der ingen tilkendegivelser er herom i forarbejderne. I hvilket *omfang* den forurettedes unge alder indgår som et skærpende moment ved udmålingen er dog uvist.

På den ene side fremgår det af den førnævnte dom, U.2019.702.V, at den forurettedes alder, som på tidspunktet for udbredelsen af de seksuelle optagelser har været 15 år, *især* tillægges betydning ved udmålingen. Byretten udmåler tortgodtgørelsen til 20.000 kr., hvilket landsretten tiltræder. Det forhold, at forurettedes unge alder *især* tillægges betydning, kan føre til den fortolkning, at det indgår som et særligt skærpende moment ved udmålingen. Omvendt fremgår det af dommen, at det ikke alene er den forurettedes alder, som ved fastsættelsen af godtgørelsens størrelse navnlig tillægges betydning.

Desuden ses forurettedes unge alder ikke at have påvirket godtgørelsens størrelse i skærpende retning i eksempelvis TfK.2019.19.V, hvor der er sket udbredelse af et videoklip, som viser to personer på 15 og 16 år have samleje. Vedrørende fastsættelsen af godtgørelsernes størrelse henvises alene til ”[...] *karakteren af krænkelsen [,]*” og den forurettedes unge alder adresseres ikke nærmere i domspræmissen vedrørende tortgodtgørelsen. Hertil kommer, at godtgørelsen af byretten udmåles til 5.000 kr., som må konstateres at være i den lave ende sammenlignet med øvrig retspraksis

¹⁴⁴ Jf. LFF 31, Forslag til Lov om ændring af straffeloven, lov om forældelse af fordringer, lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2017-18, tillæg A, side 13f

¹⁴⁵ Jf. også Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 83

omhandlende digitale sexkrænkelser.¹⁴⁶ Det bemærkes i den forbindelse, at de juridiske dommere i landsretten tiltræder byrettens afgørelse om tortgodtgørelsen.

Trods det må slås fast, at den forurettedes alder er et moment, som domstolene både *kan* og i nogle sager også *faktisk* lægger vægt på ved udmålingen, er det dog usikkert i hvilket omfang, det indgår som et skærpende momentet ved domstolens udmåling af tortgodtgørelsens størrelse.

Det bemærkes i relation til ovenstående, at det ikke i retspraksis ses at have en indvirkning på tortgodtgørelsens størrelse, hvorvidt godtgørelsen tildeles som følge af en overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1, vedrørende udbredelse af seksuelt materiale af *børn under 18 år* eller straffelovens § 232 i sammenstød med § 264 d, vedrørende uberettiget videregivelse af billeder eller videoer af seksuel karakter, hvor den forurettedes alder ikke er afgørende for bestemmelsernes anvendelighed.

3.3.4. Omfanget af udbredelsen

Analysen af retspraksis viser også, at omfanget af udbredelsen indgår som et særligt vigtigt moment ved udmålingen af godtgørelsesbeløbet. Til illustration heraf kan nævnes TfK.2018.424.Ø, hvor byretten anfører, at der ved udmålingen af tortgodtgørelserne er lagt vægt på ”[...] *hvor mange gange og til hvor mange forskellige personer [...]*” det i sagen omhandlende børnepornografiske materiale har været delt. Byretten lægger i den forbindelse vægt på, at videoerne er delt til nogle for den tiltalte ukendte personer, som han alene har haft kendskab til gennem internetgrupper med interesse for børnepornografi samt at spredningen af videoerne herefter er ude af både den tiltaltes og de forurettedes kontrol. Det bemærkes, at spørgsmålet om tortgodtgørelsen alene behandles ved byretten.

I forhold til hvor mange forskellige personer det pågældende materiale er delt til, har det tilsyneladende en indvirkning på tortgodtgørelsens størrelse, om materialet er delt i private, lukkede grupper og dermed til en begrænset kreds, eller om materialet er gjort offentligt tilgængeligt på sociale platforme, hvor muligheden for omfattende udbredelse generelt er stor.

¹⁴⁶ Det bemærkes, at de udmålte tortgodtgørelser vedrører krænkelser begået før opjusteringerne i år 2018 træder i kraft

3.3.4.1. Privat

Det kan ved udmålingen tillægges vægt i formildende retning, at det seksuelle eller pornografiske materiale, er fremsendt privat ”[...] *til en relativt begrænset kreds*[.]” jf. TfK.2017.1052.Ø, hvor der via e-mail er sket videregivelse af intime nøgenbilleder til to forskellige personer. Se til illustration også TfK.2020.285.V, hvor den tiltalte har sendt flere nøgenbilleder af forurettede til dennes ekskæreste via Facebook Messenger, og hvor byretten anser det som en formildende omstændighed, ”[...] *at fremsendelsen alene skete til en enkelt person.*”

Trods det kan udgøre en *formildende omstændighed*, at det seksuelle materiale ikke er fremsendt til særligt mange personer, spiller relationen mellem den forurettede og modtagerne af det seksuelle materiale formentlig også en rolle. I den førømtalte dom, TfK.2017.1052.Ø, anfører byretten, at der ved udmålingen af tortgodtgørelsen på 15.000 kr. i *skærpende retning* er lagt vægt på, at tiltalte har målrettet fremsendelsen af de intime nøgenbilleder til en kreds i den forurettedes *nærmiljø*, som i dommen indbefatter lederen på forurettedes arbejdsplads samt forurettedes kærestes arbejdsplads. Det bemærkes dog, at tiltalte desuden har ophængt nøgenbilleder af forurettede fysisk uden for hendes arbejdsplads ligesom han via brev har videregivet nøgenbilleder til en tredje person, hvori han angav, at brevet kom fra den forurettede med opfordring til seksuelt samvær. Tortgodtgørelsen på 15.000 kr. er således ikke alene udmålt på baggrund af de begåede digitale sexkrænkelser. Ligeledes bemærkes det, at de juridiske dommere i landsretten tiltræder byrettens afgørelse om godtgørelsen.

At relationen mellem den forurettede og modtageren af det seksuelle materiale kan tillægges væsentlig betydning ved udmålingen af tortgodtgørelsen, ses endvidere illustreret i den førømtalte dom, TfK.2020.285.V, hvor byretten ved udmålingen af tortgodtgørelsen på 10.000 kr. lægger vægt på, at det er en skærpende omstændighed, at nøgenbillederne er fremsendt den forurettedes *ekskæreste* samt at tiltalte har truet med at videresende nøgenbillederne til en bredere kreds, herunder forurettedes *børn og anden familie*.¹⁴⁷

¹⁴⁷ Det bemærkes, at den udmålte tortgodtgørelse vedrører en krænkelse begået før opjusteringerne i år 2018 træder i kraft

Det kommer således an på den pågældende sags konkrete omstændigheder, hvorvidt det forhold, at udbredelsen af materialet er sket privat til en enkelt person eller en relativt begrænset kreds, tillægges vægt i formildende eller skærpende retning.

3.3.4.2. Offentligt

I dommen, U.2021.2915.V, som er en del af Umbrella-sagskomplekset, finder byretten, at udbredelsen ved lyd er sket på ”[...] *fora med generel mulighed for stor udbredelse.*”

Sagen er en anelse atypisk i forhold til de øvrige sager om digitale sexkrænkelser, idet omdrejningspunktet for sagen er en sang, som i sommeren 2016 udgives på sociale medier som YouTube, Spotify og iTunes. Sangens titel er seksuel og indeholder den kvindelige forurettedes fulde navn ligesom der i sangen gengives lydclip fra de to børnepornografiske videoer fra Umbrella-sagskomplekset, som landsretten i øvrigt finder, at der er en tydelig reference til.

Det fremgår af landsrettens præmisser, at sangen via tjenesterne YouTube, Spotify og iTunes er gjort ”[...] *bredt tilgængelig på internettet.*” Landsretten lægger således ved udmålingen af tortgodtgørelsen tilsyneladende særligt vægt på, at den blufærdighedskrænkende sang er gjort *offentlig* tilgængelig, hvorved mange forskellige personer har haft adgang hertil. Hvorvidt antallet af visninger, som alene på YouTube har været 581, tillige har haft betydning for godtgørelsesbeløbet, som i dommen udmåles til 20.000 kr., fremgår ikke eksplicit. Det må imidlertid udledes, at antallet af visninger og afspilninger netop må være af betydning, da dette illustrerer, hvor stor udbredelsen af sangen har været, hvilket ligeledes understøttes af, at byretten lægger vægt på, at der er mulighed for stor udbredelse på de i dommen omtalte sociale fora. Det bemærkes, at det er uvist, hvor mange afspilninger sangen har haft på medierne Spotify og iTunes, da dette ikke nærmere adresseres i dommen. Ydermere bemærkes det, at beløbet er relativt højt i forhold til de øvrige offentliggjorte domme fra Umbrella-sagskomplekset.

Antallet af visninger indgår desuden ved fastsættelsen af tortgodtgørelsens størrelse i dommen, TfK.2022.472.V, hvor landsretten udtaler følgende herom:

”Efter forholdets karakter og grovhed, herunder antallet af visninger, finder de juridiske dommere, at tortgodtgørelsen passende kan fastsættes til 30.000 kr. med renter som anført i byrettens dom.”

Der er i sagen sket deling af fire videoer med pornografisk indhold af forurettede på en pornografisk hjemmeside. Det forhold, at videoerne har haft mellem 1.700 til 3.800 visninger, lægger landsretten tilsyneladende særligt vægt på, idet antallet af visninger er det eneste *konkrete* moment, som landsretten har fundet behov for at fremhæve i domspræmisserne. Jo større udbredelsen er, des grovere synes krænkelsen således at være.

Det må vedrørende omfanget af udbredelsen udledes, at det kan have betydning for tortgodtgørelsens størrelse, hvor mange forskellige personer det pågældende materiale er udbredt til, herunder om det er sket i privat regi, eller om materialet er gjort offentligt tilgængeligt for en ubestemt kreds på eksempelvis sociale platforme som YouTube og Spotify. Dette afspejles tilsyneladende også i tortgodtgørelserne, som i dommene med videregivelse til en begrænset kreds er udmålt til mellem 10-15.000 kr., hvorimod der i sagerne vedrørende offentlig udbredelse er udmålt godtgørelser på mellem 20-30.000 kr. Godtgørelsesbeløbene i sagerne med offentlig udbredelse er således dobbelt så store i forhold til sagerne, hvor der er sket videregivelse privat. Dette kan føre til den anskuelse, at det forhold, at der er sket offentlig udbredelse, indgår som en skærpende omstændighed ved udmålingen, hvilket ligeledes kan understøttes af argumentet om, at risikoen for yderligere – og hurtigere – spredning er større. Det digitale element og momentets selvstændige betydning ved udmålingen af tortgodtgørelse, behandles nærmere i det følgende.

3.3.5. Det digitale element – risiko for yderligere spredning

Det følger af ordlyden i EAL § 26, stk. 2, 4. pkt., at det ved godtgørelsen *kan* tillægges vægt, at krænkelsen er en *digital seksuel krænkelse*.

At det digitale element *faktisk* tillægges betydning ved udmålingen, ses desuden illustreret i retspraksis, der ligger forud for lovændringen af 2022, jf. eksempelvis U.2018.567.V, hvor der på det sociale medie, Snapchat, er sket videregivelse af en video, der viser to personer under 18 år have samleje. Videoen, der har været uploadet på den tiltaltes MyStory, findes at have været videregivet til omkring 100-150 personer i den tiltaltes vennekreds. Spørgsmålet om tortgodtgørelse er alene behandlet ved byretten, som i relation til udmålingen udtaler følgende:

”Retten finder, at den krænkelse, som de forurettede har været udsat for, herunder at videoen og billeder herfra fortsat florerer i deres omgangskreds, at de ikke ved, hvem der er eller kommer i besiddelse af videoen, ligesom de aldrig med sikkerhed kan vide, at videoen ikke ligger på internettet, har en sådan karakter, at de hver er berettiget til en erstatning for tort på 20.000 kr.”

I vurderingen af, hvor stort et beløb de forurettede skal have udmålt i tortgodtgørelse, ses byretten således at tillægge det forhold, at videoen og billederne fortsat *florerer på internettet* og er *ude af de forurettedes kontrol*, særligt vægt. Denne betragtning understøttes ligeledes af, at byretten ikke anfører andre momenter i dens begrundelse for den udmålte tortgodtgørelse på 20.000 kr. Det kan dog ikke afvises, at andre momenter implicit er indgået i vurderingen og har haft indflydelse på den forholdsvist høje udmålte tortgodtgørelse.

At det digitale element tilsyneladende tillægges en selvstændig betydning ved udmålingen, kan formentlig have en sammenhæng med, at videregivelse af seksuelt eller pornografisk materiale indebærer en privatlivskrænkelser af en vis alvor, da materialet via internettet kan spredes meget vidt og hurtigt. Hertil kommer, at det i praksis kan være vanskeligt og i nogle tilfælde umuligt at få slettet igen, hvilket byretten ligeledes lægger indirekte vægt på i U.2018.567.V, når den anfører, at de forurettede *”[...] aldrig med sikkerhed kan vide, at videoen ikke ligger på internettet [...]”* Netop af denne grund er der ved digital udbredelse en større risiko for store og mere vedvarende krænkelsers, end det eksempelvis er tilfældet, hvis udbredelsen er sket i trykte aviser.¹⁴⁸

I dommen, TFK 2019.694.V, hvor der er sket deling af fire nøgenbilleder af en forurettet i en lukket chatgruppe på Facebook, lægger byretten ved udmålingen af tortgodtgørelsen vægt på, at videregivelsen af billederne har medført, at *”[...] der derved var en betydelig risiko for yderligere spredning af billederne på internettet, hvilket kunne øge skadevirkningerne for forurettede.”* Byretten udmåler herefter tortgodtgørelsen til 10.000 kr., hvilket landsretten tiltræder, og det tillægges i byrettens domspræmisser betydning, at mange mennesker har fået adgang til nøgenbillederne. Hvor mange mennesker, der har opnået adgang til billederne, oplyses dog ikke i dommen.

¹⁴⁸ Jf. LFF 115, Forslag til lov om ændring af straffeloven (skærpelse af straffen for blufærdighedskrænkelser og digitale sexkrænkelser), Folketingstidende 2017-18, tillæg A, side 5

Det særegne for digitale sexkrænkelser er, at den retsstridige krænkelse - uberettiget deling af nøgenbilleder eller videoer – ofte begås via internettet og sociale medier, og momentet må i sager om digitale sexkrænkelser formodentligt generelt tilskrives en form for betydning i relation til udmålingen af tortgodtgørelsen, da de enkelte krænkelser muliggør yderligere udbredelse, hvilket kan være medvirkende til at forlænge krænkelsesperioden for den forurettede.¹⁴⁹ Ofte er dette også tilfældet.

Dog indgår det digitale element i *alle* sager om digitale sexkrænkelser – deraf navnet - hvorfor momentet formentligt alene kan tilskrives en *begrænset* betydning i relation til udmålingen. Hertil kommer, at hensigten med at tilføje EAL § 26, stk. 2, 4. pkt., har været at fastsætte et udgangspunkt for godtgørelsesniveauet ved digitale sexkrænkelser, som i forarbejderne forudsættes at være i størrelsesordenen 5.000 kr. til 30.000 kr.¹⁵⁰ Det må antages, at dette relativt store spænd illustrerer, at det beror på en samlet vurdering af den enkelte sags konkrete omstændigheder, hvormed andre momenter tillige kan indgå i domstolenes skøn af, hvor meget den forurettede skal have i tortgodtgørelse.

3.3.6. Antallet af delte billeder eller videoer

Antallet af delte billeder og videoer kan desuden indgå som et moment ved udmålingen af tortgodtgørelse i sager om digitale sexkrænkelser. Dette kommer eksplicit til udtryk i dommen, FED.2020.45.Ø, hvor byretten ved fastsættelsen af godtgørelsens størrelse - foruden krænkelsens grovhed og karakter - blandt andet lægger vægt på ”[...] *billedernes antal* [...]” I sagen har der på to forskellige hjemmesider været sket videregivelse af ”[...] *mindst 60 nøgenbilleder eller billeder af seksuel karakter samt 3 film, alle med pornografisk indhold.*” Efter en samlet vurdering finder byretten, at tortgodtgørelsen bør udmåles til 20.000 kr.

Landsretten forhøjer dog tortgodtgørelsen til 30.000 kr. med henvisning til lovændringen af 2018, hvor hensigten har været, at tortgodtgørelsesniveauet i sager om freds- og ærekrænkelser, herunder straffelovens § 264 d, som udgangspunkt skal forhøjes tre gange i forhold til det daværende

¹⁴⁹ Jf. også LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 6

¹⁵⁰ Ibid, side 7f

niveau.¹⁵¹ Herefter og af de grunde byretten i øvrigt har anført, udmåler landsretten i FED.2020.45.Ø tortgodtgørelsen til 30.000 kr. Det bemærkes dog, at det ikke er muligt at udlede hvor megen vægt domstolene konkret har tillagt det forhold, at der er sket deling af forholdsvist mange billeder samt flere videoer. Det skyldes, at der er foretaget en samlet vurdering, hvori det tillige er indgået, at videregivelsen af billederne er sket til hjemmesider, hvor der har været mulighed for fildeling til mange mennesker. Den relativt høje udmålte tortgodtgørelse på 30.000 kr. kan derfor lige så vel skyldes den offentlige og relativt omfangsrige udbredelse.

Når retspraksis på området sammenholdes, ses det ikke umiddelbart tillagt væsentlig betydning ved udmålingen af godtgørelsens størrelse *nøjagtigt* hvor mange billeder eller videoer, der er sket deling af. Til illustration kan nævnes, at der i TfK.2019.584.Ø udmåles en tortgodtgørelse på 5.000 kr. for videregivelse af tre-fire billeder af seksuel karakter. Omvendt tilkendes forurettede i dommen, TfK.2019.694.V, 10.000 kr. for deling af samme antal nøgenbilleder. Forskellen i fastsættelsen af tortgodtgørelserne må formentlig begrundes med, at domstolene altid foretager en skønsmæssig udmåling, og at andre konkrete omstændigheder har haft en indvirkning på størrelsen. Eksempelvis er der i TfK.2019.694.V sket deling med nævnelse af forurettede ligesom mange mennesker har fået adgang hertil, mens nøgenbillederne i TfK.2019.584.Ø alene har været videresendt én person. Det vides imidlertid ikke med sikkerhed, hvorvidt disse forhold har været særligt udslagsgivende i forhold til udmålingen, idet dette ikke adresseres yderligere i domstolenes præmisser.

Det må på baggrund af ovenstående udledes, at antallet af delte billeder og videoer kan indgå ved domstolenes udmåling af tortgodtgørelsens størrelse, men at det i øvrigt er uklart med hvor megen vægt det tillægges. Det må blot konstateres, at der i FED.2020.45.Ø, hvori der er sket deling af 60 nøgenbilleder og tre videoer, ses udmålt en tortgodtgørelse, som er en del højere end de godtgørelser, som typisk ses udmålt i sager om digitale sexkrænkelser. Hertil kommer, at det tilsyneladende er den eneste offentliggjorte dom, hvori der er sket deling af så meget forskelligt seksuelt krænkende materiale. Dette kan således anskues som et udtryk for, at antallet af de delte billeder og videoer kan indgå som en skærpende omstændighed, såfremt der er tale om et meget stort antal.

¹⁵¹ Jf. LFF 20, Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om erstatningsansvar og medieansvarsloven, almindelige bemærkninger, Folketingstidende 2018-19, tillæg A (1. samling), side 39

3.3.7. Den faktisk følte krænkelse

Hvordan en krænkelse opleves, er subjektivt og afhænger af den enkelte person. Den forurettedes opfattelse af den begåede krænkelse ses sjældent omtalt i retspraksis. Ikke desto mindre indgår momentet i et fåtal af domme vedrørende udmåling af tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser. I hvilken grad domstolene lægger vægt på, at der er sket en følelig krænkelse, undersøges derfor i det følgende.

En følelig krænkelse ses eksempelvis tillagt vægt i dommen, U.2019.1232.H, hvori Højesteret udtaler, at *”[g]odtgørelsen må udmåles under hensyntagen til, at der ved den enkelte deling isoleret set næppe er tilført de forurettede en yderligere følelig krænkelse ud over, hvad der følger af den samlede udbredelse i øvrigt [...]”*

Det fremgår af en sagkyndig psykologisk erklæring, at pigen udviser symptomer på posttraumatiske belastningsreaktioner (PTSD), angst og panikanfald samt i perioder gennem tre år har lidt af en moderat til svær depression, mens drengen ikke efter videoernes distribution har kunnet *”[...] fungere normalt som menneske, civilperson og gymnasieelev, idet han ofte blev genkendt og antastet, også af fremmede. Han vil altid være stemplet som »ham på videoen«. Han har på kommunens opfordring modtaget psykologhjælp over en længere periode.”*

Når Højesteret i domspræmisserne refererer til en *følelig* krænkelse, er det nærliggende at antage, at dette er en henvisning til de psykiske følger, som krænkelsen ifølge de sagkyndige erklæringer har medført for de to forurettede. Dette argument understøttes ligeledes af, at Højesteret forinden denne henvisning konstaterer, at *”[k]rænkelserne har [...] haft betydelige psykiske skadefølger, ikke kun for hende, men også F2.”* Det bemærkes, at det ikke angives konkret i domspræmisserne hvilke oplysninger i den sagkyndige erklæring, som Højesteret konkret har tillagt vægt. Ovenstående beror derfor på en fortolkning af de oplysninger, som fremgår af sagsfremstillingen.

Da det tilsyneladende ikke er en betingelse efter EAL § 26, stk. 1, at der er lidt en skade, førend forurettede skal tilkendes godtgørelse for tort, kan det vække en undren, at domstolene ved udmålingen af tortgodtgørelserne i U.2019.1232.H lægger vægt på krænkelsens ’skadefølger,’ som i dommen kommer til udtryk ved, at pigen blandt andet har udviklet PTSD, mens drengen har måtte søge

psykologhjælp, da han som følge af den omfangsrige udbredelse af de børnepornografiske videoer har haft svært ved at opretholde en normal hverdag.

Omvendt må det ud fra det erstatningsretlige genopretningshensyn samt hensynet til de forurettedes retsfølelse synes rimeligt, at domstolene tillægger det betydning ved udmålingen, om krænkelsen har medført, at de forurettede eksempelvis er påført en psykisk lidelse, har måtte opsøge terapi, psykologhjælp eller lignende, da dette viser krænkelsens faktiske omfang for den forurettede. Hertil kommer, at sårbarhedsprincippet medfører, at Højesteret må tage de forurettede, som de er.¹⁵² Desuden tillægges det eksempelvis ved udmålingen af tortgodtgørelsens størrelse i sager om *fysiske seksuelle krænkelser* - såsom voldtægt og voldtægtslignende forbrydelser - blandt andet vægt, "[...] om forurettede på grund af forbrydelsen har modtaget behandling/terapi."¹⁵³ Det anføres således i forarbejderne til lovændringen af 2001, at krænkelsens psykiske påvirkning af forurettede – den faktisk følte krænkelse – indgår som et moment i disse typer af sager. Det fremgår dog ikke af forarbejderne, hvor megen vægt momentet skal tillægges, hvilket sandsynligvis skyldes, at domstolene altid skal udmåle tortgodtgørelsens størrelse ud fra en samlet vurdering.

Det forhold, at Højesteret i U.2019.1232.H gør brug af termen psykiske "skadefølger" bør formentligt ikke tolkes bogstaveligt eller tilskrives anden betydning end, at Højesteret anvender termen som et argument for, at der har været tale om en grov krænkelse, som har påført de forurettede tort. Hertil kommer, at hensigten med tilkendelse af tortgodtgørelse ifølge forarbejderne er, at godtgørelsen skal medvirke til at genoprette den forurettedes selvfølelse samt bidrage til, at forurettede overkommer de eventuelle *psykiske lidelser*, som krænkelsen har afstedkommet.¹⁵⁴

Ifølge Frederic Møller Tauber kan momentet, den faktisk følte krænkelse, sandsynligvis alene tilskrives en begrænset betydning. Dette vil særligt være tilfældet i situationer, hvor den forurettede "[...] reagerer særligt kraftigt på en objektivt set mindre grov krænkelse [...]"¹⁵⁵ set i forhold til andre typer af sager, hvor der i praksis tilkendes tort.¹⁵⁶ Dette synspunkt harmonerer tillige med, at der ved

¹⁵² Jf. også Jf. Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 83

¹⁵³ Jf. LFF 143, Forslag til Lov om ændring af lov om erstatningsansvar, lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser og lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv., Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 3521

¹⁵⁴ Jf. KBET nr. 1102, Betænkning om den forurettedes stilling i voldtægts- og voldssager, 1987, side 111

¹⁵⁵ Jf. Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 83

¹⁵⁶ Ibid

udmålingen skal foretages en vurdering af i hvilket omfang krænkelsen har været *egnet* til at påvirke den forurettedes selv- og æresfølelse, hvilket kan føre til den anskuelse, at den *faktisk følte* krænkelse ikke skal tilskrives megen betydning.¹⁵⁷

Det vil endvidere være problematisk, hvis domstolene tillægger den faktisk følte krænkelse særligt vægt. Grunden er, at inddragelse af momentet vil kunne medføre en risiko for ulighed for loven, idet mennesker reagerer forskelligt på deres oplevelser. Hvis domstolene skulle tillægge den af forurettede følte krænkelse væsentlig vægt ved udmålingen af tortgodtgørelsens størrelse, vil en forurettet, som er mere psykisk sårbar end andre, kunne opnå en højere godtgørelse end andre, som har været udsat for en lignende digital sexkrænkelse, hvilket vil være i strid med lighedsprincippet.¹⁵⁸ Hertil kommer, at de juridiske dommere ikke vil have mulighed for at vide nøjagtig, *hvor* krænket den forurettede har følt sig som følge af den digitale sexkrænkelse, idet der er tale om et subjektivt forhold, som afhænger af det enkelte menneske. Som følge heraf vil der desuden være forskel på, hvad den enkelte dommer opfatter som værende mere eller mindre krænkende, hvormed risikoen for vilkårlighed og ulighed for loven vil kunne forøges yderligere. Hvis den følelige krænkelse var et kriterie, som indgik ved udmålingen af tortgodtgørelsens størrelse, ville det således være problematisk for retstilstanden.

Det må på baggrund af ovenstående udledes, at den faktisk følte krænkelse kan indgå som et moment i domstolenes samlede skøn vedrørende tortgodtgørelsens størrelse. Selvom der er forskel på menneskers psyke og påvirkelighed heraf, synes det rimeligt at domstolene ud fra genopretningshensynet i et vist omfang lader momentet indgå, da det forhold, at forurettede eksempelvis er påført en psykisk lidelse er med til at illustrere krænkelsens faktiske omfang. Dog må momentet formentligt tilskrives en begrænset betydning, hvilket ligeledes kan understøttes af, at den forurettedes oplevelse af krænkelsen og følgerne heraf alene ses omtalt i et fåtal af domme.

3.3.8. Betydningen af andres delinger

Den stigende brug af digital kommunikation, herunder brug af sociale medier såsom Facebook og Instagram., medfører en række udfordringer, hvilket særligt kommer til udtryk ved sager med mange gerningspersoner, som det illustreres i det førnævnte Umbrella-sagskompleks, hvor mere end 1.000

¹⁵⁷Jf. LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 5

¹⁵⁸ Jf. Von Eyben, Bo, *Juridisk ordbog*, Karnov Group, 15. udgave, 2023, side 322 (om definition på lighedsgrundsætningen)

forskellige personer har delt de samme krænkende videoer og billeder.¹⁵⁹ Forinden Umbrella-sagskomplekset har der hverken i forarbejderne eller retspraksis været taget stilling til, hvilken betydning det har haft, at flere har delt det samme krænkende materiale.¹⁶⁰

3.3.8.1. Mængderabat?

Dommen, U.2019.1232.H, er den første, hvori Højesteret tager stilling til, hvilken betydning det har for størrelsen af den udmålte tortgodtgørelse, at andre tillige har delt det krænkende materiale af den forurettede.¹⁶¹ Højesteret udtaler følgende herom:

”Godtgørelsen må udmåles under hensyntagen til, at der ved den enkelte deling isoleret set næppe er tilført de forurettede en yderligere følelig krænkelse ud over, hvad der følger af den samlede udbredelse i øvrigt [...]”

Det følger således af domspræmissen, at den enkelte person ikke med sine delinger har tilført de forurettede en krænkelse i en sådan grad, at den enkelte deling *alene* vil være tilstrækkeligt til at udgøre en krænkelse af de forurettede.¹⁶² Højesteret bemærker dog, at det *”[...] samtidig må det tages i betragtning, at den enkelte deling har bidraget til, at den samlede udbredelse er blevet så omfattende, som tilfældet er.”* Objektivt set har den enkeltes deling således medvirket til den samlede – omfangsrige - udbredelse, hvormed Højesteret finder, at tiltalte skal betale godtgørelse for tort til de forurettede. Det bemærkes, at domspræmissen vedrører, hvordan tortgodtgørelsen skal udmåles – og ikke om betingelserne herfor er opfyldte, hvilket Højesteret imidlertid mener, at de er.¹⁶³

Endvidere fastslår Højesteret i U.2019.1232.H, at det ved udmålingen må tillægges betydning, at *”[...] andre personer, der måtte blive fundet skyldige i at videresende de samme videoklip, også kan blive pålagt at betale godtgørelse til de forurettede, ligesom der i sådanne fremtidige sager må tages hensyn til de godtgørelser, der allerede måtte være tilkendt de to forurettede.”*

¹⁵⁹ Jf. LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 6f

¹⁶⁰ Jf. Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 83

¹⁶¹ Jf. også Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 83

¹⁶² Ibid, side 84

¹⁶³ Ibid

Tortgodtgørelsen udmåles herefter til 10.000 kr. til den kvindelige forurettede, mens godtgørelsen til den mandlige forurettede udmåles til 2.000 kr. med henvisning til, at den pågældende sag efter det oplyste har været én af de groveste i det samlede sagskompleks.¹⁶⁴

Det må udledes af ovennævnte domspræmis, at der i efterfølgende sager vil skulle foretages en skønsmæssig nedsættelse det tilkendte godtgørelsesbeløb.¹⁶⁵ Denne skønsmæssige nedsættelse ses tillige afspejlet i U.2020.2319.Ø, hvori tortgodtgørelsen blandt andet med henvisning til U.2019.1232.H udmåles til 5.000 kr. til den kvindelige forurettede, mens den mandlige forurettede tilkendes 1.000 kr. Til sammenligning har niveauet i sager om digitale sexkrænkelser på tidspunktet for domsafsigelsen typisk været mellem 5.000 kr. og 20.000 kr.¹⁶⁶

Højesteretsdommen, U.2019.1232.H, kan dermed ansues således, at der gives en form for ”mængderabat,” når der er tale om et større sagskompleks med mange tiltalte.¹⁶⁷ Betydningen heraf har været, at tortgodtgørelsen i nogle af de efterfølgende sager er blevet fastsat til et mindre beløb, end hvis ikke andre havde delt det krænkende materiale som tilfældet eksempelvis har været i førnævnte U.2020.2319.Ø.

I U.2019.1232.H åbnes dermed op for at lade allerede tilkendte tortgodtgørelser indgå som et moment ved udmålingen i fremtidige sager,¹⁶⁸ hvormed det tillægges væsentlig betydning, at også andre har delt det krænkende materiale. Hensynene bag denne mængderabat har blandt andet været omtalt i den juridiske litteratur af Frederic Møller Tauber, som mener, at ”[n]edsættelsen må antages at ske ud fra et berigelseshensyn, hvor skadelidte ikke bør tilkendes en compensation, der overstiger, hvad der normalt tilkendes for krænkelser af samme størrelsesorden.”¹⁶⁹

¹⁶⁴ Det bemærkes, at de udmålte tortgodtgørelser vedrører krænkelser begået før opjusteringerne i år 2018 træder i kraft

¹⁶⁵ Jf. også Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 84

¹⁶⁶ Jf. blandt andet TfK.2019.19.V og TfK.2019.584.Ø (5.000 kr.) samt TfK.2014.641.Ø og U.2019.702.V (20.000 kr.)

¹⁶⁷ Jf. også LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 7

¹⁶⁸ Jf. Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 86

¹⁶⁹ Ibid, side 84

3.3.8.2. Allerede tilkendte tortgodtgørelser?

Konsekvensen af Højesteretsdommen, U.2019.1232.H, om at der ved udmålingen af tortgodtgørelse i fremtidige sager må tages hensyn til allerede tilkendte godtgørelser, ses i særlig grad udmøntet i U.2020.3922.H.

Det fremgår af domspræmisserne i U.2020.3922.H, at de forurettedes samlede tortgodtgørelser ikke er oplyst for Højesteret, men at det på baggrund af 36 domsafsigelser og én erstatningsnævnsopgørelse lægges til grund, at den kvindelige forurettede er tilkendt et samlet beløb på mindst 260.000 kr., hvilket meget væsentligt har oversteget det på daværende tidspunkt almindelige niveau for tortgodtgørelse i sager om grov voldtægt samt hvad der i helt særlige tilfælde er blevet tilkendt for grove seksuelle overgreb mod børn begået over en årrække. Den mandlige forurettede er tilkendt mindst 53.500 kr. i godtgørelse for tort, hvilket har ligget på niveau med, hvad der sædvanligvis er blevet tilkendt i sager om voldtægt.¹⁷⁰ Med henvisning hertil finder Højesteret:

”[...] at de allerede tilkendte godtgørelser må anses for at kompensere for den samlede tort, som de lider i anledningen af sager som den foreliggende.”

Højesteret tager med denne begrundelse tiltaltes påstand om frifindelse til følge, hvormed de forurettede afskæres fra at få yderligere i tortgodtgørelse. Det sker tilsyneladende med henvisning til berigelsesgrundsætningen, idet Højesteret vurderer, at de forurettede anses for tilstrækkeligt kompenseret af de allerede tilkendte godtgørelser.

Retstilstanden har herefter været, at der har kunnet fastsættes et 'loft' for tortgodtgørelsen, når den forurettede anses for at være tilstrækkeligt kompenseret for den samlede tort.¹⁷¹ Det kan desuden virke tilfældigt, hvem der forinden denne domsafsigelse har måtte svare godtgørelse til de forurettede, og hvem der efterfølgende er blevet fritaget herfor, hvilket medfører en ulighed. Højesteret har i dommen, U.2020.3922.H, været opmærksom på, at konsekvensen af afgørelsens resultat er, at der også i andre sager vil være personer, som undgår at betalt godtgørelse for tort på trods af, at de har krænket de forurettedes ære og person – muligvis ved at have delt billederne i et videre omfang

¹⁷⁰ Jf. også Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 86

¹⁷¹ Jf. LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 7

end de personer, som allerede er blevet pålagt at betale de forurettede godtgørelse for tort. Højesteret bemærker imidlertid følgende herom:

”[i] mangel af en særlig godtgørelsesordning for sager som de foreliggende må sådanne tilfældige forskelle imidlertid anses for uundgåelige.”

Ud fra denne praksis må det udledes, at alle delingerne i Umbrella-sagskomplekset på tidspunktet for domsafsigelsen har været anskuet som én samlet krænkelse, at der er foretaget en kollektiv udmåling og at det således har haft betydning for udmåling af tortgodtgørelsen at andre delt materialet.¹⁷²

Det bemærkes, at Højesteret med dommen ikke tager stilling til, om der i fremtidige sager kan foreligge helt særlige omstændigheder, som bevirker, at der kan være grundlag for yderligere tortgodtgørelse. Højesteret tager således forbehold for, at denne vurdering kan blive anderledes ved eksempelvis et meget stort antal delinger, hvilket efterfølgende har været aktuelt i dommen, U.2021.2915.V, hvor den kvindelige forurettede tilkendes en yderligere tortgodtgørelse for en ny og yderligere krænkelse.

Krænkelsen har bestået i udgivelse af en sang, hvori den forurettedes navn er indgået i en seksuel titel ligesom der har været gengivelse lydclip fra de i U.2020.3922.H omtalte videoer. Landsretten finder på denne baggrund, at de to tiltalte i U.2021.2915.V *”[v]ed selv at lave den blufærdighedskrænkende sang og gøre den offentlig tilgængelig på den anførte måde har [...] udsat B for en sådan selvstændig og yderligere krænkelse, at hun ikke kan anses for at være blevet kompenseret herfor med den godtgørelse, som hun tidligere er tilkendt for deling af de børnepornografiske videoer.”*

Herefter og af de grunde byretten har anført, tiltræder landsretten, at en godtgørelse for tort på 20.000 kr. anses for passende.

3.3.8.3. Gældende ret?

På baggrund af dommene, U.2019.1232.H og i særdeleshed U.2020.3922.H, indføres i år 2022 den førømtalte 'model' til ændring af retstilstanden vedrørende udmålingen af tortgodtgørelse i sager om digitale sexkrænkelser. Dette sker som nævnt ved indsættelse af et EAL § 26, sk. 2, 4. pkt., hvorefter

¹⁷² Jf. også Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 86

det ved fastsættelse af godtgørelsen tillige kan tillægges vægt, at krænkelsen er en ”digital seksuel krænkelse”, hvilket sikrer, at der ikke vil være gerningspersoner, som undgår at betale godtgørelse alene fordi deres straffesag tilfældigvis først behandles efter et eventuelt ’loft’ er nået.¹⁷³

Hertil kommer, at der indsættes et nyt stk. 3 til EAL § 26, hvorefter alle digitale seksuelle krænkelser skal vurderes selvstændigt ved fastsættelsen af tortgodtgørelsen, når krænkelserne er begået uafhængigt af hinanden.¹⁷⁴

Lovændringen har således medført, at *alle* gerningspersoner fremadrettet skal betale tortgodtgørelse til forurettede, og at der ikke skal gælde et ’loft’ for den samlede tort, idet de enkelte delinger – og dermed enkelte krænkelser – skal vurderes hver for sig.¹⁷⁵ Det betyder, at Højesteretsdommene, U.2019.1232.H og U.2020.3922.H ikke længere har præjudikatværdi, og at andres delinger af det pågældende materiale således ikke kan indgå som et moment ved udmålingen af tortgodtgørelsens størrelse.

Efter gældende ret skal udmålingen af tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser derfor *ikke* influeres af, at andre har delt det krænkende materiale, hvilket i medfør af forarbejderne blandt andet sker med henvisning til hensynet til forurettedes retsfølelse.¹⁷⁶ For det første modvirker modellen, at der opstår en vilkårlighed i, hvem der i et større sagskompleks skal betale godtgørelse for tort til den eller de forurettede. For det andet forhindrer det, at der opstår en form for ’uligevægt’ i relation til ikke at lade den person, som har begået krænkelsen, betale den forurettede godtgørelse for tort.¹⁷⁷

Det bemærkes, at der ikke på nuværende tidspunkt har været et sagskompleks lignende Umbrella, hvor der har været mange gerningspersoner involveret. Det vides derfor ikke præcist, hvilken betydning lovændringen vil have for størrelsen af fremtidige udmålte tortgodtgørelser, og om der i retspraksis vil kunne ses en generel forhøjelse af de udmålte godtgørelsesbeløb sammenlignet med ældre retspraksis på området.

¹⁷³ Jf. LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 17

¹⁷⁴ Jf. LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 8

¹⁷⁵ Ibid, side 7

¹⁷⁶ Ibid, side 8

¹⁷⁷ Jf. Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 81 om hensynet til forurettedes retsfølelse

3.4. Sammenfattende

Det må sammenfattende konstateres, at det ikke umiddelbart kan udledes af ordlyden i EAL § 26, stk. 2-3, hvilke konkrete momenter der indgår i udmålingen af tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser.

Skønsmomenter af mere generel karakter anvises dog i forarbejderne, hvorefter godtgørelsens størrelse fastsættes under hensyn til krænkelsens grovhed - som siger noget om krænkelsens objektive omfang - handlingens beskaffenhed eller omstændighederne i øvrigt. Hvilke momenter, der konkret indgår i udmålingen ses således hverken fastlagt i erstatningsansvarsloven eller forarbejderne, hvorfor det må udledes af de enkelte domme omhandlende digitale sexkrænkelser.

Ud fra en analyse af retspraksis må det konstateres, at særligt momenter som *omfanget af udbredelsen* samt det delte *materiales visuelle udtryk* tillægges betydning ved domstolenes udmåling af tortgodtgørelsen. Hertil må det med forsigtighed udledes, at det formentligt indgår som et skærpende moment, såfremt der er sket *billedmanipulation* af det pågældende materiale, således materialets visuelle udtryk efterfølgende er blevet seksuelt eller pornografisk.

Andre momenter, som ligeledes omhandler krænkelsens objektive omfang, og hvad der i almindelighed vil være egnet til at krænke den forurettedes selv og æresfølelse, er *ydmygelsen, det digitale element, antallet af delte billeder eller videoer samt forurettedes unge alder*, hvorunder især sidstnævnte tilsyneladende indgår som et skærpende moment.

Foruden krænkelsens objektive karakter, ses den af forurettede faktisk følte krænkelse af dennes selv- og æresfølelse tillagt vægt i et fåtal af offentliggjorte domme. Ud fra et genopretningshensyn må dette synes rimeligt. På trods heraf må den faktisk følte krænkelse sandsynligvis alene tilskrives en begrænset betydning ved udmålingen, idet der i modsat fald vil være risiko for at skabe en praksis i strid med lighedsprincippet.

Det må afslutningsvist udledes, at tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser er et retsområde i udvikling. Momenter, som førhen har været tillagt vægt ved udmålingen, tillægges ikke nødvendigvis den samme betydning i fremtiden, jf. eksempelvis afsnit 3.3.8. om betydningen af andres delinger, som i dag er udmålingen af godtgørelsens størrelse uvedkommende.

Kapitel 4 – Diskussion

Ved analysen af retspraksis er det blevet fastlagt, hvilke konkrete momenter domstolene kan tillægge vægt ved udmålingen af tortgodtgørelsens størrelse i medfør af EAL § 26, stk. 2-3 i sager om digitale sexkrænkelser. I nærværende kapitel undersøges det, hvorvidt der er angivet en bagatelgrænse for, hvor lavt et beløb domstolene kan udmåle for den tort, som forurettede er blevet påført efter at være blevet udsat for en digital sexkrænkelser. Ligeledes søges det belyst, hvilken betydning domstolenes praksis for udmålingen af tortgodtgørelse i sager om digitale sexkrænkelser kan have for borgernes retssikkerhed.

4.1. Godtgørelsesniveauet – et udtryk for en bagatelgrænse?

Som tidligere nævnt er det i forarbejderne af 2022 fastlagt, at udgangspunktet for godtgørelsesniveauet for digitale sexkrænkelser forudsættes at være i størrelsesordenen 5.000 kr. til 30.000 kr. (2021-niveau).¹⁷⁸ Det fremgår endvidere, at domstolene som indtil da skal udmåle tortgodtgørelsen ud fra et samlet skøn over den enkelte sags konkrete omstændigheder, og at det forudsættes, at domstolene kan fastsætte en *højere* godtgørelse end det angivne niveau.¹⁷⁹ Men har domstolene tillige mulighed for at tilkende et *lavere* godtgørelsesbeløb end 5.000 kr., eller er beløbet et udtryk for en bagatelgrænse?

Det, der taler for, at der er tale om en bagatelgrænse, er, at lovgiver ofte fastsætter et udgangspunkt for godtgørelsesniveauet, når den praksis, som har udviklet sig ved domstolene på et pågældende retsområde, findes at kunne opleves som ”[...] urimeligt lave, når de ses i lyset af den krænkelse, den forurettede har været udsat for.”¹⁸⁰ Lovændringen af 2022 foretages på grund af den praksis, der har udviklet sig ved domstolene i Umbrella-sagskomplekset. I størstedelen af sagerne udmåles en tortgodtgørelse på 1.000 kr. til den mandlige forurettede, som er væsentligt lavere end den tortgodtgørelse, der udmåles til den kvindelige forurettede.¹⁸¹ I nogle af sagerne udmåles sågar godtgørelsesbeløb helt ned til 2.500 kr. og 500 kr. til henholdsvis den kvindelige og mandlige forurettede, hvilket er

¹⁷⁸ Jf. LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 7f

¹⁷⁹ Ibid, side 8

¹⁸⁰ Jf. LFF 143, Forslag til Lov om ændring af lov om erstatningsansvar, lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser og lov om afgift af ansvarsforsikringer for motorkøretøjer mv., Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 3521

¹⁸¹ Jf. eksempelvis U.2019.4259.V, U.2019.4283.Ø og U.2020.2311.Ø

relativt lavt set i forhold til øvrig retspraksis.¹⁸² Hensynet til de forurettedes retsfølelse vil således kunne begrunde, at der er tale om en minimumsgrænse, idet et lavere beløb formentligt vil kunne opleves som urimeligt og stødende for de forurettede.¹⁸³

Det, der taler imod, at beløbet skal anskues som en bagatelgrænse, er, at det ikke i forarbejderne nævnes, at der er tale om en bagatelgrænse, og at lovgiver i forarbejderne alene har anført, at det nævnte godtgørelsesniveau for digitale sexkrænkelser er et *udgangspunkt*.¹⁸⁴

Omvendt nævner lovgiver eksplicit i forarbejderne, at domstolene efter en konkret vurdering kan udmåle en *højere* tortgodtgørelse, hvorfor det ud fra en modsætningsslutning kan antages, at domstolene ikke vil kunne udmåle et *lavere* godtgørelsesbeløb, når dette ikke er udtrykkeligt anført.

Det må på baggrund af ovenstående med forsigtighed udledes, at der er flere argumenter, der taler *for*, at beløbet på 5.000 kr. skal anskues som en bagatelgrænse. Da formuleringen i forarbejderne vedrørende udgangspunktet for godtgørelsesniveauet imidlertid er uklar, og da det ikke adresseres, hvorvidt domstolene vil eller ikke vil kunne udmåle en lavere tortgodtgørelse, må spørgsmålet afvente afklaring i retspraksis.

4.2. Retssikkerhed?

Som illustreret i analysen har retspraksis stor retskildemæssig betydning ved fastlæggelse af gældende ret for udmåling af tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, idet dommene medvirker til at udbygge forståelsen af EAL § 26, stk. 2-3. Derfor kan det synes retssikkerhedsmæssigt betænkeligt for den enkelte borger, at domstolene ofte er ukonkrete ved fremhævelsen af, hvad der er tillagt betydning ved udmålingen af tortgodtgørelsens størrelse. Hertil kommer, at domstolene ofte ikke tydeliggør, om et givent moment er tillagt vægt i skærpende eller formildende retning. Dette kan føre til, at der set fra borgernes perspektiv opstår en uklarhed i retstilstanden for udmåling af tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser.

¹⁸² Jf. eksempelvis U.2019.4091.Ø

¹⁸³ Jf. Von Eyben, Bo, Juridisk ordbog, Karnov Group, 15. udgave, 2023, side 430 (om definitionen på retsfølelse)

¹⁸⁴ Jf. LFF 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, side 7f

På den ene side er domstolenes primære opgave at afgøre konkrete retstvister mellem den pågældendes sags parter.¹⁸⁵ Omvendt eksisterer i dansk ret et grundlæggende princip om lighed. Lighedsprincippet indebærer, at den retsstilling, der er fastslået ved dom for A, ligeledes skal gælde for B under forudsætning af, at der foreligger samme retligt relevante omstændigheder.¹⁸⁶

Mange sager omhandlende digitale sexkrænkelser synes at være ens; der er sket en uberettiget deling af et billede/en video af seksuel/pornografisk karakter af en/flere forurettede til enten en relativt begrænset kreds eller i et videre omfang på offentlige fora. I langt de fleste sager er de forurettede endda under 18 år.

Til trods for at dommene forekommer særdeles ensartede, er der ikke to tilfælde, som har *fuldstændigt* ens omstændigheder.¹⁸⁷ Det forhold, at der ikke findes to sager, som er fuldstændigt ens, gør det ikke alene besværligt for den enkelte borger at forudse sin retsstilling; det vanskeliggør også domstolenes mulighed for at være stringente ved udmålingen af tortgodtgørelsens størrelse.

Domstolene har dog mulighed for at etablere en stringens praksis, men da domstolene generelt ikke begrunder afgørelserne om godtgørelsernes størrelse særligt konkret, er det ikke efter gældende ret muligt at gøre megen brug af tidligere praksis ved udmålingen af tortgodtgørelse i fremtidige sager. I størstedelen af den analyserede retspraksis konkretiserer domstolene hverken, hvorfor et givent moment er tillagt vægt i den pågældende sag, eller anfører om momentet indgår i skærpende eller formildende retning ved udmålingen. På denne baggrund fremstår det uklart, hvor megen vægt de enkelte momenter er tillagt.

Det kan desuden virke *tilfældigt*, om et givent moment nævnes i domspræmisserne eller ej. Til eksemplificering heraf kan nævnes, at den forurettedes (unge) alder alene nævnes i et fåtal af de analyserede domme. Størstedelen af de analyserede domme omhandler imidlertid digitale sexkrænkelser begået i strid med straffelovens § 235, stk. 1, som alene finder anvendelse på forhold begået mod en *person under 18 år*. Det kan derfor virke besynderligt, at domstolene alene i *nogle af sagerne* eksplicit fremhæver den forurettedes unge alder som et moment ved udmålingen af tortgodtgørelsens størrelse. Det er uvist, hvorvidt begrundelsen skal findes i, at den forurettedes unge alder er indgået implicit

¹⁸⁵ Jf. Munk-Hansen, Carsten, Den Juridiske Løsning, DJØF Forlag, 2. udgave, 2021, side 61

¹⁸⁶ Ibid, side 65

¹⁸⁷ Ibid

ved udmålingen af tortgodtgørelsen, idet der ved krænkelsen er begået en overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1, eller om den manglende tydeliggørelse af momentet i domspræmisserne blot beror på en tilfældighed.

Det forhold, at domstolene ikke angiver en tilstrækkelig begrundelse for, hvad der er lagt vægt på ved udmålingen af et givent godtgørelsesbeløb, kan således synes problematisk for retssikkerheden.

Vil en eventuel indførelse af et tabellignende system kunne imødegå både hensynet til borgernes retssikkerhed – men også domstolenes mulighed for at blive mere stringente i deres praksis? Det vides ikke med sikkerhed, og det synes umiddelbart svært at forestille sig, at der kan udvikles et sådant system ved digitale sexkrænkelser, idet sagerne ofte indeholder mange og forskellige konkrete omstændigheder. Men om ikke andet er der momenter, som tilsyneladende går igen, og som alle siger noget om krænkelsens objektive karakter, herunder antallet af delinger, omfanget af udbredelsen og forurettedes alder. Hvis sådanne momenter konsekvent anføres eksplicit i domspræmisserne, vil det sandsynligvis være nemmere for den enkelte borger på sigt at kunne forudberegne sin retsstilling. Ligeledes vil det formentligt øge domstolenes mulighed for med tiden at få en mere stringent praksis, såfremt der i domspræmisserne gives en konkret og tilstrækkelig begrundelse for, hvorfor et givent moment er indgået ved udmålingen af tortgodtgørelsens størrelse og om muligt med hvilken vægt.

Til trods for at et tabellignende system kan være svært at forestille sig i sager om digitale sexkrænkelser, er det end ikke umuligt. Hertil kommer, at det ikke er usædvanligt, at der på andre retsområder arbejdes med niveauer, idet der særligt inden for eksempelvis fysiske seksualkrænkelser har udviklet sig et takstlignende system i retspraksis, hvorefter normaltaksten i voldtægtssager er på 100.000 kr. Normaltaksten kan herefter blive op- eller nedjusteret afhængig af sagens karakter.¹⁸⁸

I nedenstående ses en tabel, som primært er udarbejdet på baggrund af den analyserede retspraksis med inddragelse af forarbejderne til EAL § 26 som supplement. Tabellen er et forsøg på skabe et overblik over, hvilket niveau der efter gældende ret kan anses for at være et ”normalniveau” i sager om digitale sexkrænkelser, og hvilke momenter der tilsyneladende kan medføre et nedsat eller forhøjet godtgørelsesbeløb.

¹⁸⁸ Jf. Tauber, Frederic Møller, Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser, Juristen/DJØF Forlag, Årg. 103, nr. 2 (2021), 79-87, side 80

	Beløb (kr.)	Momenter i vurdering
Forhøjet niveau	30.000+	▪ Grovhedsvurdering ▪ Antalsvurdering ▪ Omfanget af udbredelsen ▪ Deling til forurettedes nærmiljø ▪ Deling for vindingens skyld
Normalniveau	10.000	▪ Digital seksuel krænkelse
Nedsat niveau	5.000	▪ Deling til én person/begrænset kreds ▪ Lav genkendelighed

Forarbejderne af 2022 danner rammen for ovenstående tabel, hvorefter udgangspunktet for godtgørelsesniveauet i sager om digitale sexkrænkelser forudsættes at være 5.000 kr. til 30.000 kr. (2021-niveau).

Udgangspunktet for udmålingen af tortgodtgørelsen placeres i normalniveauet, når der er begået en digital sexkrænkelse. Når den analyserede retspraksis sammenholdes, ses der i flest domme udmålt en tortgodtgørelse på 10.000 kr.,¹⁸⁹ hvorfor dette må anses for at være et udtryk for normalniveauet efter gældende ret.¹⁹⁰ Det bemærkes, at der alene er tale om en lille overvægt, idet tortgodtgørelsen i en del domme tillige ses udmålt til 15.000 kr.¹⁹¹ Det kan derfor ikke udelukkes, at domstolene i fremtidig retspraksis fastlægger et normalniveau på 15.000 kr., jf. også hensynet til den almindelige lønudvikling efter principperne i EAL § 15. Hertil kommer, at nogle af dommene angår krænkelser begået før ikrafttrædelsen af opjusteringerne i år 2018, hvilket ligeledes taler for, at normalniveauet sandsynligvis nærmere vil være 15.000 kr. i dag.

¹⁸⁹ Jf. TFK.2017.531.V, AM.2018.02.27.Ø, TFK.2019.694.V, TFK.2020.285.V (før opjusteringerne ved lovændringerne af 2018) samt TFK.2021.1175.V og TFK.2022.334.V (før lovændringen af 2022)

¹⁹⁰ Det bemærkes, at de udmålte beløb i Umbrella-sagskomplekset ikke indgår i vurderingen af, hvilket normalniveau domstolene har efter gældende ret, da de beløb, som er udmålt til de forurettede, ikke længere anses for retvisende.

¹⁹¹ Jf. TFK.2017.1052.Ø, TFK.2018.575/2, AM.2018.01.26.Ø (før opjusteringerne ved lovændringerne af 2018)

Normalniveauet for tortgodtgørelsens størrelse kan herefter op- eller nedjusteres afhængig af den pågældende sags karakter, såfremt der foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.

Skærpende omstændigheder, som kan medføre en højere tortgodtgørelse end 10.000 kr., ses eksempelvis i U.2015.2561.H, hvor den høje udmålte tortgodtgørelse på 40.000 kr. sandsynligvis er sket ud fra en vurdering af, at kränkelsen blandt andet har været ekstra grov, idet den tiltalte har manipuleret uskyldige billeder af forurettede til at fremstå som pornografiske.

Ligeledes kan en antalsvurdering sandsynligvis i visse tilfælde medføre, at der foreligger en skærpende omstændighed, som kan føre til en højere tortgodtgørelse, jf. FED.2020.45.Ø. Det tillægges i domspræmisserne eksplicit betydning ved udmålingen af godtgørelsesbeløbet på 30.000 kr., at der er tale om en deling af et stort antal billeder samt flere videoer. Særligt antallet af delte billeder adskiller sig væsentligt fra andre domme, idet der i dommen er tale om 60 nøgenbilleder, hvorimod der i øvrig retspraksis ofte har været delt mellem ét og 15 billeder.

Når de i retspraksis udmålte tortgodtgørelser sammenholdes, ses det tilsyneladende også at indgå som en skærpende omstændighed ved udmålingen af tortgodtgørelsens størrelse, at det krænkende materiale er delt på offentlige sociale fora, hvor der generelt er mulighed for en stor udbredelse til mange personer, jf. U.2021.2915.V og TfK.2022.472.V. Det kan eksempelvis være udbredelse på sociale medier såsom YouTube og iTunes eller offentlige hjemmesider. Jo større mulighed for stor udbredelse, des mere skærpende synes forholdet således at være.

Såfremt fremsendelsen af det seksuelt krænkende materiale er målrettet den forurettedes nærmiljø, vil dette ligeledes kunne udgøre en skærpende omstændighed, hvilket kommer til udtryk i TfK.2017.1052.Ø og TfK.2020.285.V. Nærmiljøet kan eksempelvis være personer i den forurettedes professionelle virke såsom en leder samt den forurettedes ekskæreste eller børn og anden familie.

I skærpende retning kan det i medfør af Straffelovrådets betænkning af 1971 endvidere tillægges vægt, om kränkelsen er sket for vindingens skyld.¹⁹² Dette moment ses tilsyneladende ikke tillagt

¹⁹² Jf. KBET nr. 601, Straffelovrådets betænkning om privatlivets fred, 1971, side 73

eksplicit vægt ved udmålingen af tortgodtgørelsens størrelse efter gældende ret, men det kan ikke afvises, at momentet vil kunne indgå i fremtidig retspraksis.

Formildende omstændigheder, der efter sagens karakter vil kunne medføre en lavere tortgodtgørelse end 10.000 kr., ses eksempelvis i TfK.2017.1052.Ø og TfK.2020.285.V, hvor der er sket deling til enten en enkelt person eller en relativt begrænset kreds.

Endvidere kan det tilsyneladende indgå som en formildende omstændighed, at den forurettede ikke er særligt let genkendelig, hvilket særligt kommer til udtryk i U.2019.4283.Ø. Den kvindelige forurettede vises let genkendelig i den ene video og nævnes ved sit fulde navn, mens den mandlige forurettede har en mere tilbagetrukket rolle i videoerne og alene omtales ved et kaldenavn. Den mandlige forurettede får i dommen udmålt en tortgodtgørelse, som er 1/5 lavere, end den udmålte godtgørelse til den kvindelige forurettede. Selvom de beløb, som de forurettede tilkendes, ikke længere kan anses for at være retvisende, kan dommen fortsat anvendes til at illustrere betydningen af de forurettedes genkendelighed. Det skyldes, at domstolene med stor sandsynlighed vil have differenceret godtgørelsesbeløbene uanset, at der var sket en skønsmæssig nedsættelse heraf eller ej.

Det bemærkes, at tabellen er baseret på en analyse af en forholdsvis lille mængde retspraksis, da der på nuværende tidspunkt ikke findes særligt mange offentliggjorte domme vedrørende udmåling af tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser. Listen med skærpende og formildende omstændigheder vil derfor sandsynligvis blive større i takt med at der sker en stigning af praksis på området.

Afslutningsvist bemærkes det om tabellen, at udmålingen af godtgørelsens størrelse altid beror på domstolenes konkrete vurdering, hvori samtlige af sagens omstændigheder indgår, hvorfor det forhold, at der indgår én af de nævnte skærpende eller formildende omstændigheder ikke pr. definition medfører en højere eller lavere tortgodtgørelse. Domstolene har således mulighed for at op- eller nedjustere størrelsen på tortgodtgørelsen afhængig af sagens karakter og dertilhørende momenter.

Egen skyld som et moment i udmålingen af tortgodtgørelsen?

Det er desuden uklart, om forskellen på niveauerne af de udmålte tortgodtgørelser i retspraksis kan begrundes ud fra en slags egen skylds-betragtning, eller om forskellen nærmere må begrundes ud fra

krænkelserens grovhed, idet domstolene ikke kommenterer herpå. Det bemærkes, at egen skyld i denne sammenhæng skal forstås som, at forurettede på en eller anden måde har gjort krænkelsen mulig ved eksempelvis at have sendt nøgenbillederne, som efterfølgende deles. Egen skyld skal dermed ikke anskues som 'victim blaming'.

Sammenholdes den analyserede retspraksis, ses udmålt en relativt høj tortgodtgørelse i dommen, U.2015.2561.H sammenlignet med øvrig retspraksis. Der udmåles en tortgodtgørelse på 40.000 kr. til den forurettede, hvis almindelige og uskyldige billeder er blevet downloadet uden hendes viden og efterfølgende manipuleret til at fremstå som pornografiske. I størstedelen af de øvrigt omtalte domme har forurettede tilsyneladende selv sendt billederne eller videoerne. Tortgodtgørelserne er i de fleste af disse domme udmålt til et beløb i intervallet 5.000-20.000 kr.,¹⁹³ mens der i to domme er tilkendt 30.000 kr.¹⁹⁴

Der er således en forskel på mellem 10.000-35.000 kr. mellem U.2015.2561.H og de udmålte tortgodtgørelser i de øvrige sager. Hertil bemærkes, at dommen ligger forud for lovændringerne af 2018 og 2022, hvor formålene blandt andet har været at forhøje godtgørelsesniveauerne, som på daværende tidspunkt har været betragtet som lave og ikke i tilstrækkelig grad har afspejlet den krænkelse, som forurettede har været udsat for.¹⁹⁵ Særligt når tortgodtgørelsens størrelse i U.2015.2561.H sammenlignes med udgangspunktet for godtgørelsesniveauet i forarbejderne til lovændringen af 2022, synes den udmålte tortgodtgørelse på 40.000 kr. endnu højere. Hertil kommer, at dommen er afsagt syv år forud for fastlæggelsen af udgangspunktet for godtgørelsesniveauet i sager om digitale sexkrænkelser.

På trods af den relativt store beløbsmæssige forskel er én dom til sammenligning med øvrig retspraksis ikke særligt repræsentativt. Sammenholdt med at domstolene i domspræmisserne ej heller begrunder tortgodtgørelsen med, at der ikke foreligger egen skyld, synes der ikke at være særligt klare holdpunkter for, at forurettedes egen skyld kan opfattes som at indgå i formildende retning ved udmålingen af godtgørelsens størrelse. Uddybende bør det nævnes, at det lige så vel kan være et udtryk for

¹⁹³ Jf. eksempelvis TfK.2019.19.V (5.000 kr.), TfK.2019.694.V (10.000 kr.), TfK.2017.1052.Ø (15.000 kr.) og TfK.2018.672.V (20.000 kr.)

¹⁹⁴ Jf. FED.2020.45.Ø og TfK.2022.472.V

¹⁹⁵ Jf. LFF 20, Forslag til Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om erstatningsansvar og medieansvarsloven, Folketingstidende 2018-19, tillæg A, side 38f

krænkelserens grovhed; at det forhold, at der er sket billedmanipulation af forurettedes uskyldige billeder, bevirker, at forholdet betragtes som værende mere groft, end hvis forurettede faktisk har været nøgen og eventuelt indgået i en seksuel situation i det materiale, som senere deles. Retligt er der heller ikke indikationer for, at sagerne skal behandles forskelligt alt efter, om der er tale om et ægte eller manipuleret nøgenbillede/en nøgenvideo.

Det kan dog ikke afvises, at egen skyld implicit er indgået som et moment i tidligere afsagte domme ligesom det ej heller kan afvises, at egen skyld vil kunne indgå i fremtidige domme og medføre en nedsættelse af forurettedes tortgodtgørelse som følge heraf – eksempelvis på grund af forurettedes samtykke til delingen.

I strafferetten kan den forurettede i medfør af straffelovens § 264 d give diskulperende samtykke til videregivelse, hvilket vil medføre, at det pågældende forhold ikke er at betragte som ”uberettiget” og dermed ikke strafbart, jf. bestemmelsens ordlyd.¹⁹⁶ Omvendt fremgår det af Rigsadvokatens meddelelse af 2023 i relation til straffelovens § 235, stk. 1, at en forurettet under 18 år ikke kan give et diskulperende samtykke til udbredelse af materiale med seksuelle fremstillinger af børn.¹⁹⁷ Forurettedes eventuelle samtykke til videredeling af materialet vil derfor strafferetligt medføre, 1) at der ikke længere er et strafansvar i medfør af § 264 d, eller 2) det vil ikke have nogen indvirkning på strafansvaret i medfør af § 235, stk. 1.

Selvom tildeling og udmåling af tortgodtgørelse efter EAL § 26 som udgangspunkt skal holdes adskilt fra strafferetten, er ovenstående strafferetlige aspekt imidlertid interessant for erstatningsretten.

For hvad vil et eventuelt samtykke have af betydning for udmålingen af tortgodtgørelsens størrelse efter EAL § 26, stk. 2-3? Vil det forhold, at forurettede har givet samtykke til delingen ud fra et erstatningsretligt synspunkt kunne medføre, at delingen ikke er at betragte som en retsstridig krænkelse af forurettedes ære og person i medfør af EAL § 26? Vil tortgodtgørelsens størrelse kunne nedsættes skønsmæssigt, hvis handlingen går ud over det givne samtykke og dermed i et eller andet omfang udgør en retsstridig krænkelse alligevel? Hvad gælder for personer under 18 år – vil deres samtykke have betydning? Og vil det eventuelt kunne ansues som ’victim blaming’, hvis domstolene

¹⁹⁶ Jf. også KBET nr. 1563, Straffelovrådets betænkning om freds- og ærekrænkelser, 2017, side 28

¹⁹⁷ Jf. CIRK nr. 9607 af 01-07-2023, Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Digitale sexkrænkelser, afsnit 4.1.2.1 om seksuelt materiale – Straffelovens § 235 (side 10)

lader tortgodtgørelsen nedsætte med henvisning til, at forurettede har givet samtykke som led i en form for 'egen skylds-vurdering'? Det vides ikke på nuværende tidspunkt, og det kan ej heller afvises, at der i fremtidig praksis vil ses eksempler herpå.

Kapitel 5 – Konklusion

På baggrund af den samlede analyse af EAL § 26, stk. 2-3 kan det konkluderes, det ikke umiddelbart kan udledes af bestemmelsens ordlyd, hvilke konkrete momenter domstolene tillægger vægt ved udmålingen af tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser.

Skønsmomenter af mere generel karakter anvises i forarbejderne, hvori det fastslås, at godtgørelsens størrelse fastsættes under hensyn til krænkelens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt, hvilket forinden bestemmelsen om tortgodtgørelse indføres i erstatningsansvarsloven ligeledes har fremgået af ordlyden i IK § 15, stk. 2. Der er ikke tilsigtet en ændring med hensyn til udmålingen af tortgodtgørelsen, hvorfor disse overordnede skønsmomenter fortsat er gældende.

Siden bestemmelsens vedtagelse i erstatningsansvarsloven, er der i EAL § 26, stk. 2 over en årrække sket en række mere konkrete tilføjelser af, hvad domstolene ved fastsættelsen af tortgodtgørelsens størrelse *kan* tillægge vægt. Det kan således have betydning for udmålingen af tortgodtgørelsen, at krænkelsen er begået ved en forbrydelse omfattet af straffelovens kapitel 24 (seksualforbrydelser), over for en person under 18 år og at krænkelsen er en digital seksuel krænkelse, hvilket alle er af betydning for sager om digitale seksuelle krænkelser.

Bagvedliggende hensyn, som danner rammen for de momenter, der tillægges vægt ved udmålingen af tortgodtgørelsen, men som ikke fremgår eksplicit af retspraksis, er formentlig kompensationsprincippet, hensynet til forurettedes genoprejsning samt hensynet til forurettedes retsfølelse.

Med afsæt i analysen af retspraksis kan det konkluderes, at det er forskelligt, hvilke momenter domstolene eksplicit fremhæver ved udmåling af tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser.

Momenter, som tilsyneladende tillægges væsentligt vægt, må udledes at være det delte materiales visuelle udtryk, omfanget af udbredelsen samt forurettedes – ofte unge – alder. Andre momenter, der kan indgå i vurderingen, men som formentlig har en mere begrænset betydning, er momenter såsom det digitale element og den faktisk følte krænkelse. Hvor sidstnævnte er et udtryk for krænkelens subjektive karakter, udtrykker de resterende momenter noget om krænkelsen objektive karakter.

Det må desuden konkluderes, at domstolene sjældent anfører, om et moment er indgået i en skærpende eller formildende retning i vurderingen af det samlede godtgørelsesbeløb, og at det tilsyneladende kommer an på sagens konkrete omstændigheder, om det pågældende momentet tillægges betydning i den ene eller anden retning.

Det kan ikke udelukkes, at domstolene i fremtidige sager inddrager andre momenter end de nævnte, idet EAL § 26 er at betragte som dynamisk, hvorved den kan ændre sig i takt med samfundsudviklingen. Hertil kommer, at det ej heller kan udelukkes, at nogle af de fremhævede momenter ikke nødvendigvis vil fortsætte med at indgå i udmålingen. Det har eksempelvis været tilfældet med momentet ”betydningen af andres delinger”, som førhen har medført en mængderabat for de tiltalte og en tilsvarende nedsættelse eller bortfald af tortgodtgørelsen for de forurettede, men hvor det er fastslået, at udmålingen af tortgodtgørelsen ikke efter gældende ret skal influeres af, at også andre har delt det krænkende materiale.

På baggrund af ovenstående kan det afslutningsvist konkluderes, at det afhænger af den enkelte sags konkrete omstændigheder, hvilke skønsmomenter der tillægges vægt samt i hvilken grad momenterne indgår med skærpende eller formildende virkning i udmålingen af tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser efter EAL § 26, stk. 2-3.

Litteraturliste

Love og cirkulære

Ikrafttrædelsesloven til straffeloven	Lov nr. 127 af 15-04-1930 om ikrafttrædelsesloven til straffeloven (historisk)
Ikrafttrædelsesloven til straffeloven	Lov nr. 89 af 29-03-1972 om ændring af borgerlig straffelov, af lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m.m., af lov om rettens pleje og af lov om uretmæssig konkurrence og varebetegnelse (historisk)
Erstatningsansvarsloven	Lovbekendtgørelse nr. 228 af 23-04-1984 om erstatningsansvar
Erstatningsansvarsloven	Lovbekendtgørelse nr. 140 af 28-02-2018 om erstatningsansvar
Erstatningsansvarsloven	Lovbekendtgørelse nr. 1070 af 2018-08-24 om erstatningsansvar
Erstatningsansvarsloven	Lov nr. 894 af 2022-06-21 om ændring af lov om erstatningsansvar
Straffeloven	Lovbekendtgørelse nr. 434 af 2024-04-25 om straffeloven
Rigsadvokatmeddelelsen	CIRK nr. 9607 af 01-07-2023, Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Digitale sexkrænkelser

Forarbejder: betænkninger, lovforslag, mv.

Betænkninger

Betænkning nr. 601	Straffelovrådets betænkning om privatlivets fred (1971)
--------------------	---

Betænkning nr. 1102

Betænkning om den forurettedes stilling
i voldtægts- og voldssager, afgivet af et udvalg nedsat af
Justitsministeriet
(1987)

Betænkning nr. 1563

Straffelovrådets betænkning om freds- og ærekrænkelser
(2017)

Lovforslag

Lovforslag som fremsat L 37

Folketingstidende 1971-72, L 37, Forslag til Lov om
ændring af borgerlig straffelov, af lov om ikrafttræden af
borgerlig straffelov m.m., af lov om rettens pleje og af lov
om uretmæssig konkurrence og varebetegnelse (Privatli
vets fred m.m.), tillæg A

Lovforslag som fremsat L 31

Folketingstidende 2017-18, L 31, Forslag til Lov om
ændring af straffeloven, lov om forældelse af fordringer,
lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til
ofre for forbrydelser, tillæg A

Lovforslag som vedtaget L 31

Folketingstidende 2017-18, L 31, Forslag til Lov om
ændring af straffeloven, lov om forældelse af fordringer,
lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til
ofre for forbrydelser, tillæg C

Lovforslag som fremsat L 20

Folketingstidende 2018-2019 (1. samling), L 20, Forslag til
lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om
erstatningsansvar og medieansvarsloven, tillæg A

Lovforslag som vedtaget L 20

Folketingstidende 2018-2019 (1. samling), L 20, Forslag til

lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om erstatningsansvar og medicansvarsloven, tillæg C

Lovforslag som fremsat L 184

Folketingstidende 2021-2022, L 184, Forslag til lov om ændring af lov om erstatningsansvar og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, tillæg A

Lovforslag som vedtaget L 184 A

Folketingstidende 2021-22, L 184 A, Forslag til Lov om ændring af straffeloven, tillæg C

Lovforslag som fremsat L 115

Folketingstidende 2017-18, L 115, Forslag til Lov om ændring af straffeloven (Skærpelse af straffen for blufærdighedskrænkelser og digitale sexkrænkelser), tillæg A

Lovforslag som fremsat L 143

Folketingstidende 2000-01, L 143, Forslag til Lov om ændring af lov om erstatningsansvar, lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser og lov om afgift af ansvar forsikringer for motorkøretøjer m.v., tillæg A

Lovforslag som fremsat L 7

Folketingstidende 1983-84 (2. samling), L 7, Forslag til Lov om erstatningsansvar, tillæg A

Rapport

Rapport afgivet af Arbejdsgruppen

Retsudvalget 2010-11 (1. samling), REU alm. del Bilag 146, om en styrket indsats over for ofre for forbrydelser

Retspraksis

Forsikrings- og Erstatningsretlig Domssamling

- FED.1997.386.Ø
- FED.2003.1438.Ø
- FED.2004.1106.Ø
- FED.2006.133.Ø (utrykt)
- FED.2008.41.Ø
- FED.2020.45.Ø

Tidsskrift for Kriminalret

- TfK.2000.56.V
- TfK.2014.641.Ø
- TfK.2017.531.V
- TfK.2017.1052.Ø
- TfK.2018.424.Ø
- TfK.2018.672.V
- TfK.2019.19.V
- TfK.2019.584.Ø
- TfK.2019.694.V
- TfK.2020.285.V
- TfK.2021.1175.V
- TfK.2022.472.V

Ugeskrift for Retsvæsen

- U.2000.515.H
- U.2010.2448.H
- U.2015.2561.H
- U.2015.3106.H
- U.2017.1314.H
- U.2018.567.V
- U.2019.702.V
- U.2019.1232.H
- U.2019.4091.Ø

- U.2019.4259.V
- U.2019.4283.Ø
- U.2020.2311.Ø
- U.2020.2319.Ø
- U.2020.3922.H,
- U.2021.2915.V
- U.2023.5035.H

Juridisk litteratur

Baade og Krøger Pramming

Baade, Nanna og Krøger Pramming, Mads
Lærebog i personskadeerstatning
 Karnov Group
 1. udgave
 (2017)

Evald & Schaumburg-Müller

Evald, Jens & Schaumburg-Müller, Sten
Retsfilosofi, retsvidenskab & retskildelære
 Jurist- og Økonomforbundets Forlag
 1. udgave
 (2004)

Evald

Evald, Jens
Juridisk teori, metode og videnskab
 DJØF Forlag
 2. udgave
 (2020)

Høilund

Høilund, Dorte
Retssikkerhed og juridisk metode
 KBH.: Hans Reitzels Forlag
 4. udgave

(2022)

Munk-Hansen

Munk-Hansen, Carsten

Den Juridiske Løsning

DJØF Forlag

2. udgave

(2021)

Munk-Hansen

Munk-Hansen, Carsten

Retsvidenskabsteori

DJØF Forlag

3. udgave

(2022)

Møller, Wiisbye & Høj

Møller, Jens, Wiisbye, Michael S. & Høj, Karsten

Kommenteret erstatningsansvarslov

DJØF Forlag

7. udgave

(2020)

Tauber

Tauber, Frederic Møller

Tortgodtgørelse ved digitale sexkrænkelser

Juristen/DJØF Forlag

Årg. 103, nr. 2

(2021)

Tvarnø & Nielsen

D. Tvarnø, Christina & Nielsen, Ruth

Retskilder og retsteorier

DJØF Forlag

6. reviderede udgave

(2021)

Unmack Larsen

Unmack Larsen, Bent,

*U.1977B.345: Hvad er tort? Supplerende bemærkninger
om anvendelsen af ikrafttrædelseslovens § 15*

Ugeskrift for Retsvæsen

(1977)

Von Eyben

Von Eyben, Bo,

Personskadeserstatning

Karnov Group

1. udgave

(2018)

Von Eyben

Von Eyben, Bo

Juridisk ordbog

Karnov Group

15. udgave

(2023)

Von Eyben & Isager

Von Eyben, Bo & Isager, Helle

Lærebog i erstatningsret

DJØF Forlag

10. udgave

(2024)

Hjemmesider og PDF-fil

(Alle links er tilgået senest den 11. maj 2024)

- [Karnovgroup.dk](https://karnovgroup.dk)
- [Anklagemyndigheden.dk](https://anklagemyndigheden.dk)

- <https://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse/folketinget-fjerner-loft-for-godtgoerelse-til-ofre-for-digitale-kraenkelser/>
- chrome-extension://efaidnbmninnibpcjpcglclefindmkaj/https://sletdet.redbarnet.dk/wp-content/uploads/2022/02/sletdet-boern-og-unges-oplevelser-med-digitale-kraenkelser-rapport.pdf (PDF)